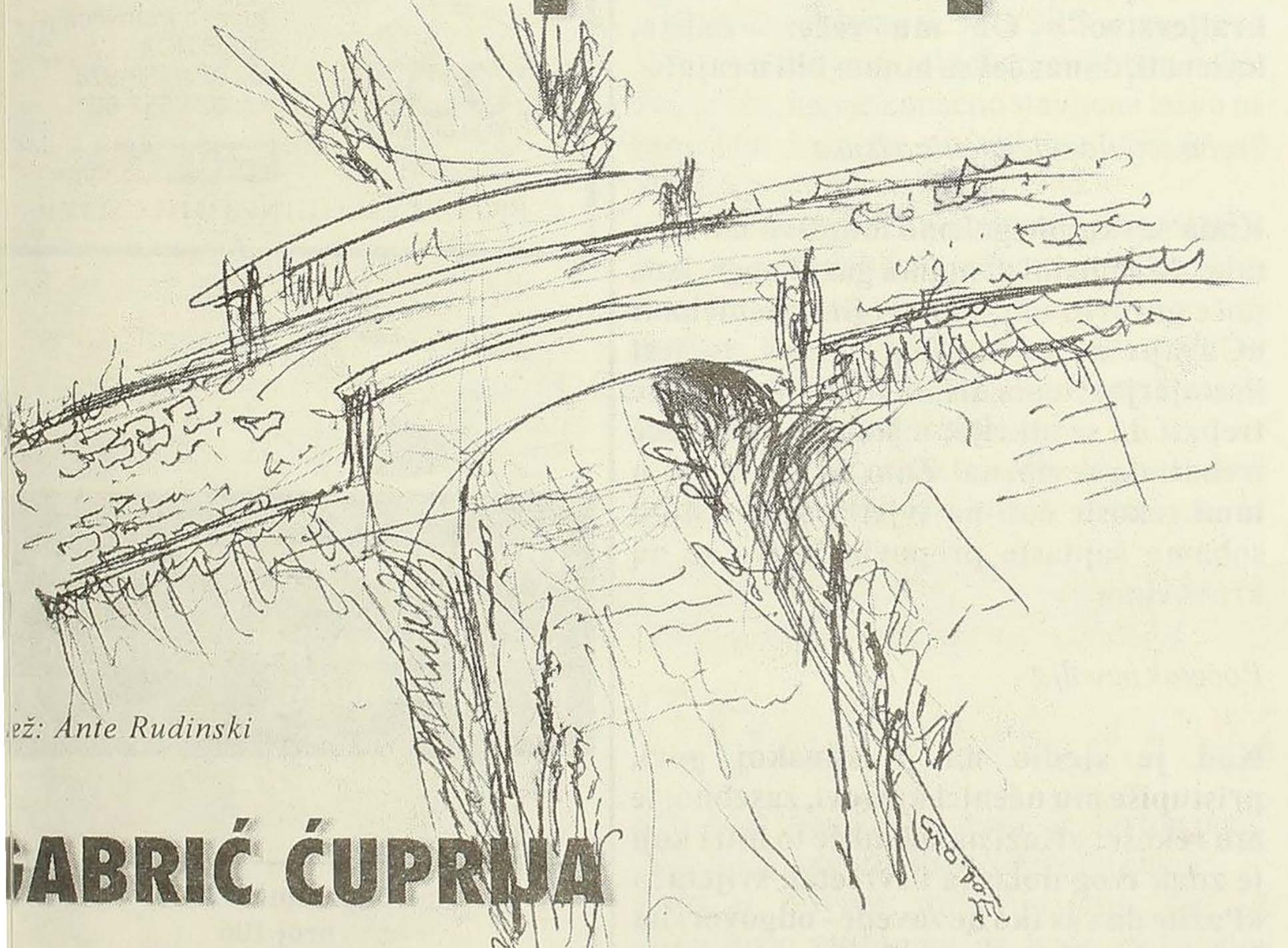

SUBOTIČKI
DVOTJEDNIK

godina VI. * broj 106 * 30. prosinca 2000. * cijena 10 dinara

an, tjedan, mjesec, godina, desetljeće, stoljeće, tisućljeće:

Bretna promjene

rič: Ante Rudinski

GABRIĆ ČUPRIJA

Blaženki i Antiki

pod
gabrić ćuprije
k
če
iko
gabrić ćuprije
vegija
ašom
naručju
k se za njom
ajer bili vije
rakom
omački još vrućim

priko pride
a za njim
kum lagacko svatove uz šlingeraj
tamburice
kreće
ispod
gabrić ćuprije
vok ne teče
priko
gabrić ćuprije
danas
tek samo
po koje sićanje
i uspomene .

(Rič fali)

Jedan od složenijih simbola, pored toga što je sredstvo prelaska s jedne obalu na drugu, (asocira na dugu, spektar boja) je znak univerzuma i plodnosti, označava i jeste prijelaz sa zemlje u nebo, mada, često ima i pogibljeno značenje. Etimon, potifiex, danas jeste naslov Pape, u značenju, graditelj mostova. Za ovo stoljeće Papa Ivan Pavao II. istinski je graditelj ćuprija (mostova)!. Žig stoljeća! Trudeći se, moleći da među narodima i ljudima bude više sklada, ljubavi i razumijevanja. Na početku vijeka Einstein: Općom teorijom relativiteta, na koncu stoljeća Papa Ivan Pavao II.: jednostavnom, a najsloženijom formulom postojanja, od Prometeja preko Antigone, (zbog ljubavi, a ne zbog mržnje rođena) djelom, govori: **Odgovornost prema odgovornosti!** Time ne osta, nego jeste. U smislu, ja sam onaj koji jesam, na zemlji. Jače od sile Newtonova zakona gravitacije.

Naslovna pjesma na naslovnici: Gabrić ćuprija označava to što zanči: prelaz iz djevojaštva i monaštva, u jedan odgovorniji oblik zajednice -- brak. Čuvar vjernosti i ljubavi u budućem zajedničkom životu. Prenosom mlade preko ćuprije, u naručju mladoženje. Ljubav zadobiva novu širinu, ona time ne prestaje već brakom dobiva i počinje. Znali su to naši stari cijeniti, voljeti, poštivati. Lijepi običaji! No, pod naletom urbanizma i ostalih izama jedan dio tradicije nismo uspjeli, znali, htjeli ili mogli sačuvati. Za razliku od toga, uspjeli smo mnogo toga urušiti. Između ostalog i Gabrić ćupriju. Vratimo se korijenima.

U narednom mileniju ostanimo graditelji mostova. I čuvari, ne pukog njihovog fizičkog postojanja, već i onih simboličkih značenja, koja nas duševno obogaćuju, duhovno uzdižu. Stoga, kada prelazimo most, budimo ljubav. Na onu ljubav što nas u različitom spaja, a u jedinstvu ljudskosti razdvaja.

v.s

KUT

Očekivanje

Nijedna, poput riječi očekivanje ne odslikava bit raspoloženja pred svaku novu godinu. Tako je duhovna dimenzija u imaginarnoj tvorevini ljudskoga roda dobila pokriće koje se temelji na snazi čovjekove želje da ovlada prirodom. To je, naravno (i na sreću), u cijelosti nemoguće i stoga bi želje da sljedeće godine budemo sretni, puni ljubavi, zdravi, bogati, da imamo struje... trebao voditi razum kao, također, privilegirani dar čovjeka. Ostati pasivan u nadi da će sljedeći trenutak - kojega smo mi izdvojili bitnog - sam po sebi izmijeniti svijet na bolje, po učinku nije ništa napredniji u odnosu na ostala živa bića s kojima dijelimo planet. Razlika je jedino u tomu što se ostali ne nadaju. Nisu izumjeli kalendar.

(z. r.)

Zakoni neba

Istoga trena, 31. prosinca u 24 sata, završava dan, tjedan, mjesec, desetljeće, stoljeće, milenij. Koliko sklada, harmonije, tolerancije i ljubavi u jednome danu. Slučajno ili viši zakoni neba, iznad nas ili u nama? Koliko srašćenosti u jednome trenutku!? I, i iz tih razloga budimo veseli, jer slučaj nije time dokinut, ali usud je htio da nas obogati prisustvom tom slavlju, tom trenutku pjesničko-kozmičko-krišćanske sublimacije.

Počinja novi milenij. U njemu poželimo više mostova, ćuprija, novu gradnju između naroda i ljudi. Shvatimo i prema sebi i drugima da smo u ovaj život poslani kao tvorci dobroga, te da smo neponovljivi. Ne plašimo se viška ljubavi kojom uzvraćamo, ne strahujemo od čuđenja i oprosta. Čovjek koji vjeruje, nije ovdje tek da prođe, da bude trska, već da potvrdi ljudske haljine svoje. Da ih ne uprlja, ukalja.

Pred nama je početak novog tisućljeća. Dolaze novih zakoni postojanja, življenja, ustrojstva i organiziranja. Dajmo se organizirati na planetarnoj razini. Vrijeme je. Ne dopustimo da nas nove tehnologije spletu, već omogućće, u nadi da smo spremni za čovjeka učiniti više, a u čast Isusa Krista, čije rođenje slavimo. Prisjetimo se što je sve učinio za svoje malene. Vjerom je vjerovao u sebe, svojom žrtvom pokazao put spasenja, bio je i ostao most između ljudi, zemlje i neba, most koji nagovještava da se uzdignemo do vječnosti. Vjera u vječnost možda ovdje ne spašava, ali nas brani od zla, prevashodno: riječju i djelom, ne činimo zlo. Time otvaramo budućnost drugima. Bez vjere tek smo broj, u jednome neuređenom slijedu brojeva, usputni prolaznici, bez svijesti o grijehu i savjesti. U vjeri, u borbi koju vodimo, ne nalazimo (izvan svog plitkog egoizma) pravi smisao borbe življenja. Čovjek bez vjere, okrenut je sirovoj svrsi postojanja, nesretno razapet između dobra i zla. Time čovjek sebe lišava vremena nade i unaprijed odobrava nasilje, ostaje bez unutrašnje orijentacije; dobro nalazi u zlu, zlo u dobru, pojam praštanja i grijeha je izvan njegove moći rasuđivanja. Vrijeme je da naučimo čitati povijest, da ovladamo slobodom i poviješću u ime pravde; da na nju utičemo kao dostojni čimbenici vremena, a ne samo školnički da je tumačimo i u iste greške, nedjela, ponovo ulećemo. A tumača u prošlom mileniju je bilo mnogo i često su tumačili ono što nisu znali. Cijena je plaćena. U dvadeset i prvome vijeku trebamo biti kod kuće i domaćinski se ponašati

Slavimo rođenje Krista, sjetimo se što je

svojim učenjem, riječju, djelom i ljubavi učinio: za čovjeka se žrtvovao i oprostio. Bilo koji citat iz Novoga zavjeta uzmemo, nećemo pogriješiti, pun je poruka, savjeta, upozorenja, slika i mudrosti, njegova jednostavnost kazivanja govori o sveobuhvatnosti vremena, ovozemaljskog i vječnog trajanja.

Za njega je riječ uistinu kuća bića, namijenjena ljudskom postojanju.

Dobri razbojnik

Jedan od obješenih zločinaca vrijeđao ga: «Zar nisi ti Mesija? Spasi sebe i nas!» Tada drugi progovori i ukori ga: «Zar se Boga ne bojiš, ti koji podnosiš istu kaznu? Mi smo ovdje po pravdi, jer primamo zasluženu plaću za svoja djela. Ali ovaj nije nikakva zla učinio. »Pa nadoda: 'Isuse, sjeti me se kada dođeš u svoje kraljevstvo!'» On mu reče: «Zaista, kažem ti, danas ćeš sa mnom biti u raju!»

Treba smjelo svjedočiti za Isusa

Kada se skupilo golemo mnoštvo naroda, tako da su jedni drugima gazili noge, Isus počeo govoriti najprije svojim učenicima: «Čuvajte se farizejskog kvasca, to jest licemjerja! Nema ništa sakriveno što neće trebati da se otkrije; ništa tajno što neće trebati da se dozna! Zato će se sve što u tami rekoste čuti na svjetlosti; sve što u sobama šaptaste propovijedat će se na krovovima.

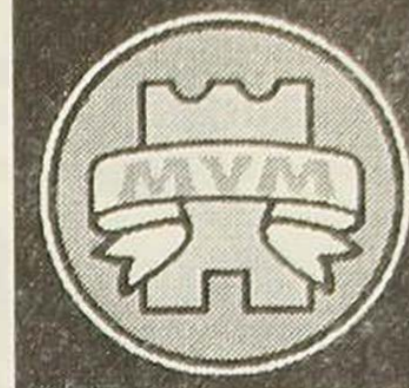
Početak nevolja

Kad je sjedio na Maslinskoj gori, pristupiše mu učenici njegovi, zasebno, te mu rekoše: «Kaži nam kad će to biti i koji je znak tvog dolaska i svršetak svijeta?» «Pazite da vas tko ne zavede - odgovori im Isus - jer će mnogi doći pod mojim imenom i reći, 'Ja sam Mesija', i mnoge će zvesti. Čut ćete za ratove i glasine o ratovima. Gledajte da se ne uznemiravate! Jer to se mora dogoditi, ali nije još svršetak. 'Dići će se narodi protiv naroda i kraljevstvo protiv kraljevstva'. Bit će gladi i potresa zemlje u raznim mjestima. To je tek početak strašnih bolova.

Tako je počelo vrijeme prošlo, tako se događalo vrijeme sadašnje, vrijeme buduće je pred nama, trudimo se da se vrijeme prošlo u vremenu budućem dogodi na način po kojem će nas četvrti milenij upisati po nekim novim bogatijim i ljudskijim sadržajima.

Vojislav Sekelj

Svim pravoslavnim vjernicima želimo sretan Božić

**Srećne božićne
blagdane
MVM
trg cara Jovana Nenada**

STUDIO I LABORATORIJA

Dušana Petrovića 4
SUBOTICA
tel.: 024/553-978
fax: 024/555-891

Kodak

BRZE I KVALITETNE FOTO USLUGE

Ilustracije u ovom broju:

**Akademski slikar, Ivica Balažević i
mr Ante Rudinski**

30. prosinca 2000.
broj 106

Izdavač: HKC "Bunjevačko kolo"
Preradovićeve 4
24.000 Subotica,
Tel./faks: 555 589

žiro račun: 46600-678-7-3551

Glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj,

Tehnički urednik:

Drago Poljaković.

Uredništvo:

Dušica Jurić, Mirko Kopunović.

Dujo Runje, Alojzije Stantić,

Tomislav Zigmanov

Priprema: Wizarddizajn Subotica

Tisak "Globus" Subotica

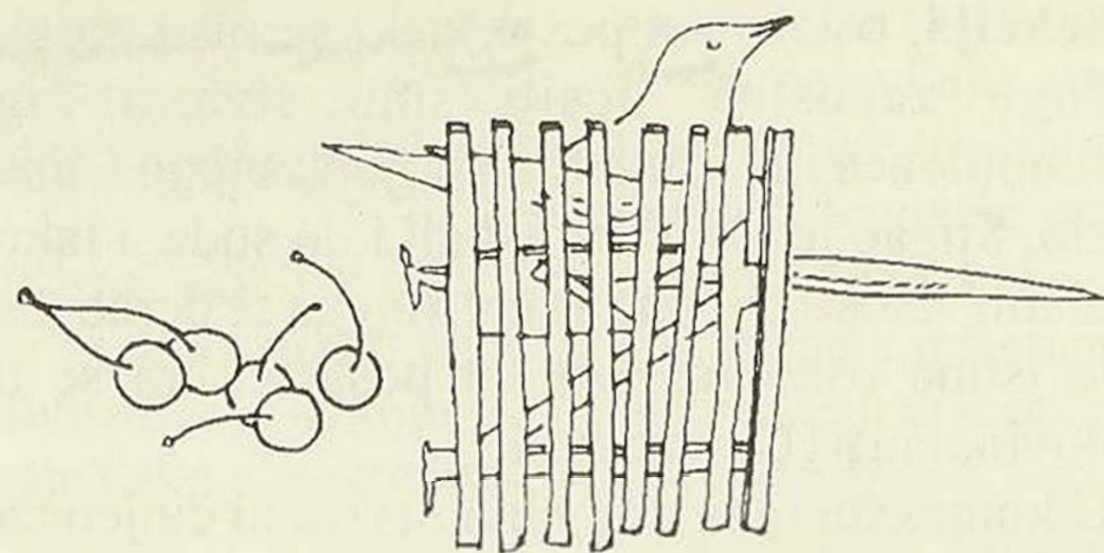
List je registriran kod Ministarstva za
informiranje Republike Srbije
pod brojem 1620 od 25. travnja 1994. g.
Izlazi svake druge subote.

Muke po demokratiji

Otkrivanje slobode

Devedesete godine većina ovdašnjih ljudi pamti samo po tome što želi da što pre zaboravi. Dok su širom istočne Europe uklanjani ostaci komunističkog retka, ono što je ostalo od Jugoslavije bilo kritisnuto jednom od najružnijih varijanti glavnine jedne ličnosti i jedne partije. Duše, sistem je nazivan višepartijskim, što nije menjalo njegovu nacional-komunističku suštinu: ko god je ušao u praga, zvao se Drašković ili Sešelj, ponašao se na isti način.

U početak dvehiljadite nije ulivao mnogo nade. Izuzev što je svakog meseca ubijano po iz viših struktura režima (Arkan, Pavle Strugar, Žika Petrović, Boško Perošević), od početka leta izgledalo je da sve ostaje na starom. Drugim rečima, da je sve gore i

gore. Jedini ozbiljan protivnik Miloševića i družine bio je pokret »Otpor«, čiji aktivisti su bili žešće progonjeni nego čitava opozicija tokom svih deset godina.

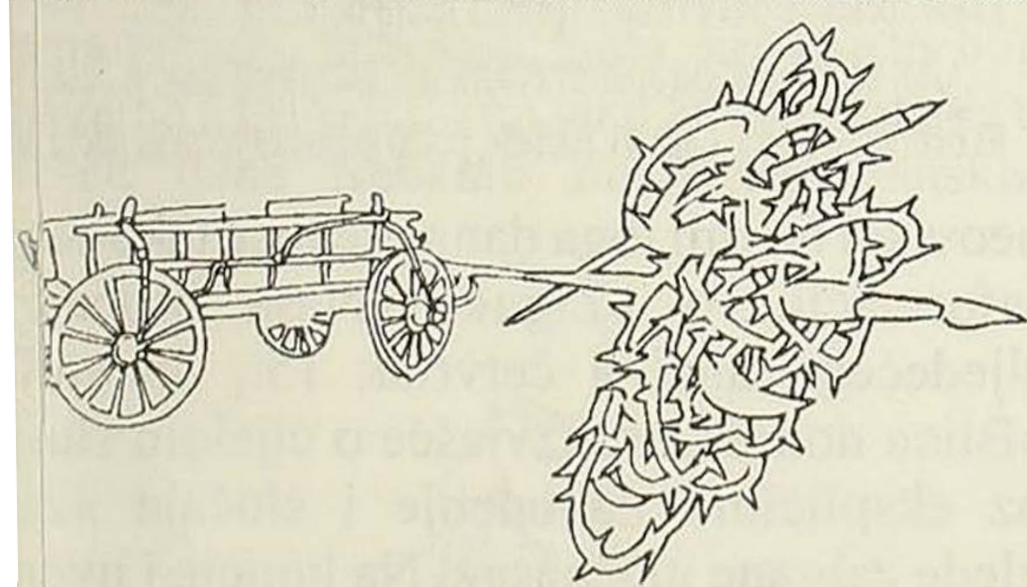
Onda je neko nagovorio Miloševića da proveri narodnu ljubav prema sebi. Iako nije morao, pored skupštinskih raspisao je i predsedničke izbore. Potom se dogodilo čudo: prvi put za deset godina udružile su se sve demokratske snage. Već tokom uzbuđljive predizborne kampanje bilo je jasno da crveno-crna koalicija nema šansi. Ujutru 25. septembra niste mogli naći nikoga ko je glasao sa SPS/SRS, a pogotovo JUL. Sledio je 5. oktobar, a potom i 23. decembar, kad je konačno stavljena tačka na razdoblje koje je, po nekima, trajalo od 1987, a po drugima još od 1945.

Dvehiljadita je bila prelomna. Jugoslavija je prvi put dobila građanina-predsednika zato što su ljudi shvatili da nisu čopor, već građani. Demokratskoj opoziciji može se štošta prigovoriti, ali joj se mora priznati da je načinila istorijski korak.

Srbija je zakoračila na prag Evrope. Prvi korak bio je najteži, što ne znači da će

Ulazak iz starog, ulazak u novi

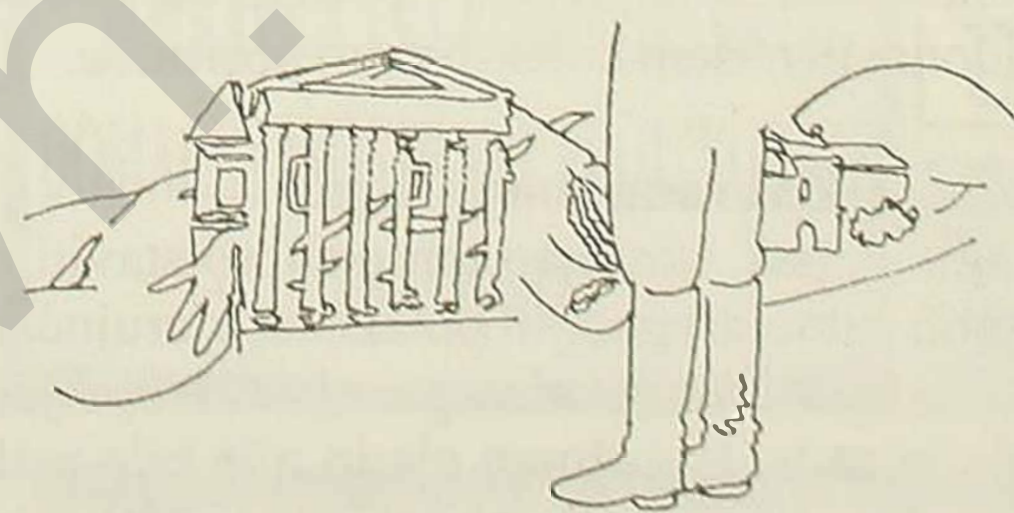
to reći na kraju početka? Netko bi želio da što prije kročiti u novi milenij i ostaviti iza sebe ružne trenutke. Neki bi željeli da im se opet dogode iste lijepe i korisne stvari. Jasno, svi očekuju da dođemo u III. mileniju. Sigurno će većina željeti više ljubavi, razumijevanja, patne tolerancije i strpljenja. Da se međuljudski odnosi dogode u boljem i jačijem zajedništvu. Treba živjeti na razini vrijednosti, bolji i sadržajniji život dovesti se izvornom značenju riječi: radost. Pokušati osloboditi vrijeme za ljubav, sagledati greške, propuste i mane, naći novi put. Vjerovati da se pored ružnih stvari i događaja mogu dogoditi i lijepe stvari. Vjerovati u druge koji omogućuju mene i u

Vjerom u novu epohu

sebe koja omogućuje druge, je dio tog puta. Zajednički prebroditi prepreke na putu. Zato u novom mileniju ono što je propušteno nastojimo da bude ostvareno; ono što je zaboravljeno neka bude spomenuto, a ono što je izgubljeno neka bude pronađeno. Sa obproštajem ili bez, svjedno, nađimo snagu u zajedničkom zajedništvu. Nije samo lijepo dio naše stvarnosti ima tu i ružnog, dio je to bogastva našeg življenja. Za sve ono ružno što nam se dogodilo i ne mora da bude tako loše, jer i to je dio životnog iskustva. No, uvijek trebamo gledati onu ljepšu stranu. Naše neprijatelje trebamo naučiti da pronađu pravi put do sebe gdje će im se sreća osmjehnuti, da ne uživaju u svom egoizmu i zavisti. Idemo u novi milenij, iskoristimo to na dostojanstveni način. Za nas i za druge pokušajmo stvoriti osjećaj ponovnog rođenja kao da počinjemo život iz početka.

Možda nam se i pruži prilika ono što smo propustili da pokušamo ispraviti. Unijeti u život više optimizma. Stoga, kada se u najludoj noći skazaljke poklope, istog momenta poželim svima nešto najljepše. Da li će se želja ispuniti, ne treba da je naša briga. Svatko u skladu sa svojim mogućnostima neka se potruži, možda se želja neće ispuniti, ali mi ćemo ipak biti sretniji i zadovoljniji. Vijerujemo u novi početak, jer tako ćemo znati da smo na pravom putu nove i ljudske ljubavi

Tamara Babić

Slučaj "Žiga" u borbi za slobodu srbijanskog tiska

Višestruko nalazimo za shodnim da u posljednjem milenijskom broju našeg lista napišemo prilog u ovoj rubrici o epizodi »Žiga« u velikoj i časnoj borbi za slobodu srbijanskog tiska na jednom evidentnom primjeru. Premda će o značaju ovog lista na lokalnoj razini vjerojatno drugi donositi sud, ipak ćemo skromno reći da smo u vrlo teškim uvjetima i na amatersko-entuzijastičkim pretpostavkama pokušali pionirski svjedočiti ono što znači profesionalno, odgovorno, nepristra(s)no, kritički i demokratski angažirano novinarstvo. I u tome smo bili, čini se, raritetna pojava u našem gradu, barem kada su u pitanju mediji na srpskom ili hrvatskom jeziku. Jer i ovoga puta ovdje trebamo osvijestiti činjenicu o svakojakim posrnućima novinarske profesije,

Sekelja, ostali bez posla, neki se nisu mogli dugo zaposliti, nosili smo stvarni žig sumnjivaca i opasnih ljudi koji razbijaju i čine zlo. Stigao je Vojislav Sekelj i do suda, i tako platio visoku cijenu za stav kojega se držao da je istina osnovni postulat posla kojim se u novinama trebamo baviti.

U kontekstu toga nije zanemariva ni činjenica da je, jednom zgodom, »Žig« bio povodom da se zabrani, danas najutjecajni dnevni list u Srbiji, beogradski »Danas«. Naime, u drugoj

U obrazloženju rešenja o zabrani, koje je potpisao ministar Vučić, navodi se, kako se kaže radi ilustracije, tekst preuzet iz nemačke štampe i objavljen u Danasu 13. oktobra. Još jedan od razloga koji su u obrazloženju navedeni je i objavljivanje informacije u ovom listu o tome da se subotički list „Žig“ pojavio u prodaji sa osam belih strana zbog Uredbe. Na kraju se navodi da zabrana i oduzimanje sredstava za rad traju dok je Uredba na snazi.

- Sa krajnjom indignacijom odbijamo sve optužbe režima da smo peta kolona i da širimo strah, defetizam i paniku - rekao je Spasović.

polovici 1998. godine, kada je već bilo očito da je režim Slobodana Miloševića bio na izdisaju i kada je stupio u neprincipijelnu kolaciju s desnim mu subratom, republička je Vlada donijela početkom listopada »Uredbu o posebnim mjerama u uvjetima prijetnji oružanim napadima NATO pakta našoj zemlji« (ona je objavljena u Službenom glasniku Republike Srbije, broj 35/98, 8. listopada 1998.). Ova se odluka tumačila na taj način da je faktički ovjerila strahovladu i uvela na mala vrata izvanredno stanje. Uslijedilo je brzo donošenje u Narodnoj Skupštini Republike Srbije, sada već poznatom po velikom zlu i šteti koju je nanio, Zakona o informiranju 20. listopada iste godine.

Što se tih dana dogodilo? Kao reakciju na čin donošenja navedene Uredbe, Uredništvo je »Žiga« na ideju suradnika **Zlatka Romića** donijelo odluku da se u znak prosvjeda zbog takve odluke, novi broj »Žiga« pojavi na osam strana i s bijelim, praznim stranicama. Naumljeno je i učinjeno. Devedest i sedmi

Bele strane Žiga zbog Uredbe

Subotica - Novi broj subotičkog lista Žig pojavio se 10. oktobra u prodaji sa osam belih strana.

Tim performansom, redakcija je željela da ukaže na ozbiljnost posledica primene Vladine uredbe koja predviđa restriktivne mere za objavljivanje informacija koje ne odgovaraju njenoj predstavi o tome kako mediji treba da informišu građane", kaže Tomislav Žigmanov, jedan od urednika Žiga, za naš list.

I. K.

Utorak, 13. oktobar 1998.

broj subotičkog dvotjednika izlazi u subotu, 10. listopada, na osam stranica, koje su bile potpuno bijele, osim naslovnice, na kojoj je ukratko iznijet stav o ovoj gesti (vidi fakisimil).

Dakako da je to zaintrigiralo srbijansku

liberalnu javnost, vijest se proširila, novinarka beogradskog »Danasa« **Izabela Kisić** u ponedjeljak, 12. listopada kontaktirala tim povodom potpisnika ovih redaka, tražeći njegovu izjavu za ovaj list. Istu je »Danas« objavio sutradan, u utorak 13. listopada 1998. na strani 9 (vidi faksimil), da bi toga dana poslijepodne on bio i zabranjen, te mu oduzeta sredstva za rad.

»Žig« - uzrok defetizma i straha

Naime, nadležno Ministarstvo za informiranje Republike Srbije, na čelu s ministrom **Aleksandrom Vučićem**, donijelo je Rješenje o privremenoj zabrani rada poduzeću koje izdaje »Danas« »Dan grafu«. U obrazloženju pak, ovoga Rješenja stoji da svojim pisanjem »Danas« »širi strah, panika i defetizam, djeluje suprotno zaključcima Savezne skupštine i Narodne skupštine Republike Srbije...«. Da bi potkrijepio ovaj stav takvom pisanju »Danasa« ministar Vučić navodi, u obrazloženju Rješenja o zabrani rada »Dan Grafu«, i tri primjera. Prvi je o pisanju njemačkog tiska o aktivnostima međunarodne zajednice u vezi s krizom na Kosovu, zatim vijest iz zračne luke Aviano o pripravama »eventualnoj intervenciji NATO u Jugoslaviji« a kao treći primjer tadašnji je srbijanski ministar informiranja naveo vijest o izlasku »Žiga« s praznim stranicama (također vidi faksimil). Očito, ova je informacija pridonijela širenju »straha, panike i defetizma«.

U srijedu, 14. listopada, »Danas« se nije pojavio na kioscima, no drugi beogradski

Prazne strane u znak protesta

Beograd, Beta. - Specijalni broj subotičkog dvotjednika „Žig“ pojavio se u petak sa osam praznih strana. Ocenili smo da posle najnovije događaja u Srbiji i protiv medija, jednostavno više nema šta da kaže", rekao je Beti glavni urednik lista Vojislav Sekelj.

Ovaj nesvakidašnji protest subotičkog lista podržalo je 90 novinara iz Beograda, Novog Sada i Subotice, rekao je glavni urednik lista „Žig“

neovisni mediji toga dana prenose također ovu informaciju o »Žigu« (»Naša broba«), sljedećeg dana, u četvrtak 15., dnevnik »Blic« donosi šire izvješće o cijelom slučaju uz eksplicitno navođenje i slučaja »Žig« glede zabrane »Danasa«. Na koncu, i uvodni će najčuvenijeg beogradskog tjednik »Vremek«, kojega je potpisao **Miloš Vasić** broju od 17. listopada, biti posvećen ovoj temi (na žalost ovaj primjerak nismo uspjeli sačuvati).

Dakle, 97. broj je »Žiga« bio povodom zabrane izlaženja »Danasa«, premda on se zbog ovoga čina nije snašao nikakve posljedice. Pa ipak, u povijesti je novinarska beščašća u Srbiji tako ostavio vidan trag. Stradali su oni moćniji i jači. Možda je to bio razlog, budući da je mali i bez prevelikog utjecaja, što »Žig« nije tada stradao. No, bio je uzrokom, tj. izravno umiješan u zabranu »Danasa«, te je tako zabilježen u povijesti dugotrajne i mukotrpane borbe za slobodu medija u Srbiji.

Tomislav Žigmanov

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO ZA INFORMACIJE
Beograd, Nemanjina 11
Broj: 651-03-291/98-01
Datum: 13.10.1998. godine

REPUBLIKA SRBIJA <http://www.medijama.net/yep/yepsubotica/1998/10/13/01>

Radi ilustracije, preuzet iz nemačke štampe

U toj je 13. oktobra objavio list sa osam belih strana i potpisao ga ministar Vučić. Da se nakon Dejčeva na novoj međunarodnoj konferenciji o mirovu razgovaralo o političkim scenarijima za Kosovo, da su u stvari započele sa saradnjom evropsko-narodni politički, jedinstvo pod okrilom UN, da je podignuta agencija protiv Miloševića, grad Titogradom u Hagu o da je aktivirala u naredbu NATO izdatu je u maju, sada bi na Kosovu situacija uredba bila drugačija, pise list.

ČETIRI GRUPACIJE ZA BRZA DEJSTVA

Ajvanaz - Američke vojskovođe su se sastale sa ljudima iz pripreme četiri grupacije vojnika za brza dejstva, za početak evropske intervencije NATO u Jugoslaviji. "Aktiviranje situacije za brza dejstva i kontrola - izkazane na transakcije sa faze vođenja planiranja u fazi vojnih operacija", navodi se u saopštenju izdatom u beogradu u subotu, 13.10.1998.

BELE STRANE ŽIGA ZBOG UREDBE

Subotica - Novi broj subotičkog lista Žig pojavio se 10. oktobra u prodaji sa osam belih strana.

"Tim performansom, redakcija je željela da ukaže na ozbiljnost posledica primene Vladine uredbe koja predviđa restriktivne mere za objavljivanje informacija koje ne odgovaraju njenoj predstavi o tome kako mediji treba da informišu građane", kaže Tomislav Žigmanov, jedan od urednika Žiga, za naš list. (Danas, 11.10.1998)

Ovakvo pisanje ovog lista i posle upozorenja od strane ovog Ministarstva predstavlja direktno kršenje člana 7. pomenute Uredbe, pa je ovo Ministarstvo dužno da, počevši od odredbe člana 9. stav 2. Uredbe, poduzme mere predviđene tom odredbom.

Zabrana i oduzimanje sredstava za rad traju dok je Uredba na snazi.

MINISTAR

Aleksandar Vučić

i to ne samo one u prijestolnici nam, nego i u unutrašnjosti. Dakle, i u Subotici. A Subotica, na žalost, nije bila izuzetak kada je u pitanju pristajanje novinara na širenje laži, zatim iz nekih je medija zaudarao govor mržnje, nekritički su podržavani razni hohštapleri i hulje, osumnjičeni za ratne zločine slavodobitno su predstavljani javnosti... S druge strane, neki su se mediji ponašali kao nojevi: oči su zatvarali pred »svetim« ljudima i događajima, nisu »čučkali mečku«, preoportuno su pristajali na šutnju o nekim problemima... Riječju, i novinari su uveliko pridonosili našem kolektivnom posrnuću.

Zabrana zbog »Žiga«

»Žig« je, pak, nastojao tomu suprotstaviti se, pisati s bitno drugačijih polazišta, vjerujući da sve to ipak ima nekakvog smisla. No, cijenu koju je za taj angažman platio nije bila mala. Neki su ljudi, poput osnivača **Vojislava**

Provereno, lopova njet!

*Utvrdi previše dugo da si u pravu, i bit ćeš kriv.
Židovska narodna poslovice)*

Kvadratura kruga, navodno Kolumbova dilema oko kokoške i jajeta, da mogući broj svetaca na vrhu igle i ne spominjem, samo su laka popodnevna razbibriga dokonih tumarala u odnosu na anje koje je nedavno formulisao beogradski kolega: kako je moguće da na lopova u državi u kojoj je sve pokradeno?

Prvo gledano, lopova zaista nema dok to sud ne utvrdi, ali verovatno ne štim ako kažem da običan građanin ima utisak da se to nešto jako sporo rđuje. S druge strane, ima i objektivnih teškoća. Eto, recimo, našlo se njih 124 miliona švajcaraca (franaka, naravno, otud malo slovo) na prošnjem računu neke naše banke. A u banci niko o tome ništa nije znao, zna se trenutno ni čija je to lova, pa kako sad reći da li je to ukradeno, ili to mukom krekana ušteđevina nekog nacionalnog dušebrižnika...
Ili možda su oni sve radili samo za narodnu polzu, a ono što im se sada gura pod nos, vile, provizije, jahte i ostale trice i kućine, to je sve legalno stečeno. Ili možda su oni sve radili samo za narodnu polzu, a ono što im se sada gura pod nos, vile, provizije, jahte i ostale trice i kućine, to je sve legalno stečeno.

Pa šta, nigde lopova, alo šta je istina, nigde nema ni para. Dok ih neko ne utvrdi, ali verovatno ne štim ako kažem da običan građanin ima utisak da se to nešto jako sporo rđuje. S druge strane, ima i objektivnih teškoća. Eto, recimo, našlo se njih 124 miliona švajcaraca (franaka, naravno, otud malo slovo) na prošnjem računu neke naše banke. A u banci niko o tome ništa nije znao, zna se trenutno ni čija je to lova, pa kako sad reći da li je to ukradeno, ili to mukom krekana ušteđevina nekog nacionalnog dušebrižnika...
Ili možda su oni sve radili samo za narodnu polzu, a ono što im se sada gura pod nos, vile, provizije, jahte i ostale trice i kućine, to je sve legalno stečeno.

Ako mu stranjski sud da za pravo i dobije obeštećenje, makar će imati neko pokriće. Ovako, ostaje samo tvrdnja, po kojoj se ne razlikuje od svojih kolega, kako on i nema bog zna šta, a i to što ima uštedeo je, zakidajući sebi na cigarama i pivu.

Tužbe najavljuju i ovdašnja imena prozvana u javnosti. Baš me zanima kako će sve to ispasti. Mislim, čim krene, a krenuće čim se tužilaštvo i policija dogovore gde su papiri, kao u slučaju nekog benzinskog posla. Tužilac kaže kako je tražio da policija sprovede «ppi» (prethodno prikupljanje informacija, ili tako nešto), ali da odgovora nije bilo. Onda policija objavi zvanično saopštenje i kaže da je učinila svoje, te da su papiri već kod tužioca. Pa se oglasi «Otpor», koji kaže da je kočnicom rukovao lično ministar policije...

Čitam, pustili Braciku iz pritvora, jer se čovek setio poslaničkog imuniteta. U kom parlamentu? Ako je nešto raspušteno, onda ga nema, ergo nema ni imuniteta. Ali šta da radi jadni sudija: Kertes ima legitimaciju prema kojoj mu mandat ističe tek krajem 2001. godine. I ovo se naravno može desiti samo u državi koja koznačije pare otkriva na vlastitom računu po belom svetu. Manji je problem što se niko nije setio da Braciki uzme taj papir. Nije mu uzelo ni pasoš, bez kog su u Subotici ostajali i ljudi osumnjčeni za, u poređenju sa bivšim prvim carinikom, bedne lopovluke. Ali zamislite belaja da su oni zaista ostali na vlasti još godinu dana! Ako je tako nešto uopšte moguće zamisliti.

Uopšte, po prestonici ili ovde, lokalno, bivši pokazuju zadivljujući rafiman, filigransko osećanje za pravne finese, tumačenje propisa i legalnost postupaka... Neka zakerala će reći kako su se bivši, dok to još nisu bili, glede prava ponašali kao slon u staklarskoj radnji. Možda smo mi to samo tako videli, jer je naše staklo u pitanju, ali ako je i bilo tako, eto, bivši pokazuju da znaju brzo učiti. Uostalom, sada je staklo njihovo. Pa su se prvi požalili stranim posmatračima na nemoguća pravila i uslove pod kojima se održavaju izbori. Ako me sećanje služi, dok nisu bili bivši, o posmatračima nisu hteli ni da čuju, izborna pravila iz zakona menjali su uputstvima nekog ministra... Uostalom, sadašnja pravila su oni izglasali, a nek' se zapitaju i zašto im pretili 'aps nakon zatvaranja birališta. «Sami smo uzrok mi svega zla našega», kaže Gundulić («Dubravka»).

Đorđe Dragojlović

Do kalendara, a mi danas znamo nešto preko četiristo ih (lat. calendae prvi dan u mjesecu) u kojem su rimski pontifeksi kćenici sazivali puk i objavljivali mu gdane, sajmove... u već u navedenom mesecu. Inače, računanje vremena počinje čuo od nekoga važnog događaja u životu oda ili manje ljudske zajednice zapisujući ga ma gibanju nebeskih tijela, kretanjem bolje avama u prirodi... I mi tako za nešto manje od mesec dana trebamo po Gregorijanskom

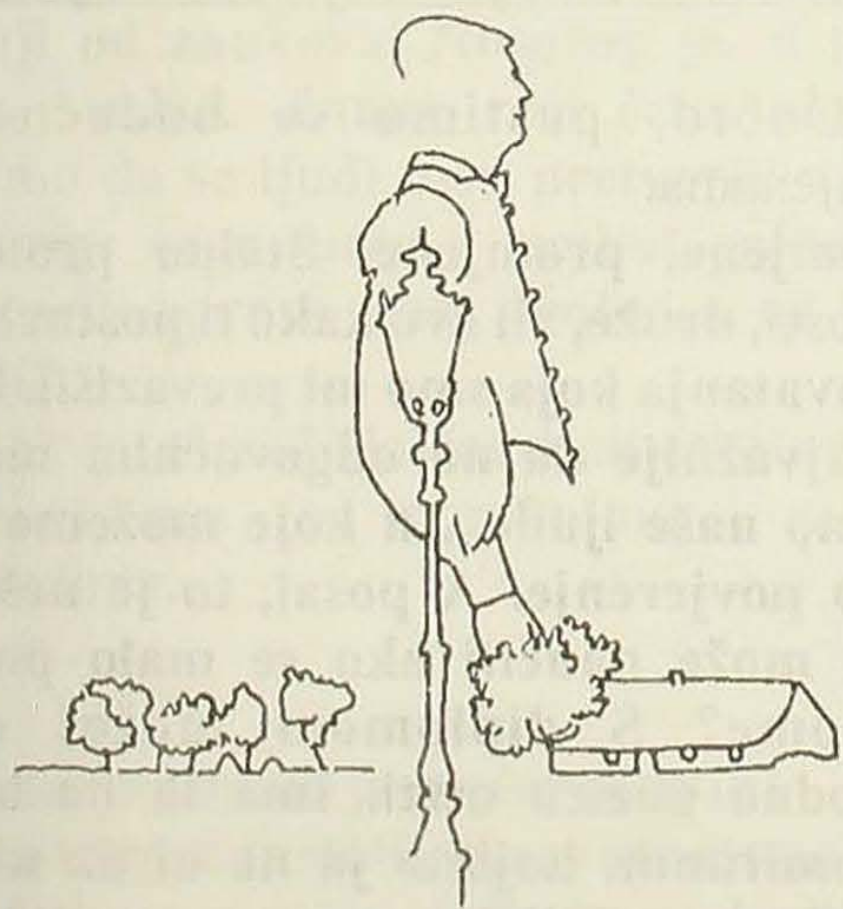
Na početku trećeg tisućljeća

proljeća i da za Kršćane Uskrs bude uvijek u Nedjelju. Riješeno je tako da četvrtak 4. listopada bude u petak 15. listopada 1582. godine. Uz neznatne ispravke tijekom svoga trajanja ovaj se kalendar drži tačnije kretanja nebeskih tijela i vremena, iako su znastvenici i u njima načinili omašku. Stari vijek nije imao nultu godinu niti je s njome počeo niti završio kao što ni Novi vijek nije počeo s nultom godinom. Drugim riječima, u njihovom brojanju nedostaje po jedna cijela godina. Ako ove godine i ne uzimamo u obzir i napose mjesne razlike u lunarnom kalendaru između pojedinih mjesta u Palestini mi po povijesnim događajima i nekim pojavama na nebu i ljudima u njima govorimo: Legat u Siriji je oko 10. godine st. stoljeća bio Sulpicije Kvirin i vršio je popis stanovništva u tom dijelu Rimskoga carstva. A po Tertulijanu Saturnin popisuje stanovništvo u Judeji nakon

toga. Dok je Kvintilije Var legat u Siriji od 6. do 4. godine. Isus se rađa oko 7 6 godine a po nekima 6. mjeseci prije nego li je Herod preminuo u Jerihonu koncem ožujka početkom travnja 4. godine staroga vijeka. Ma kako sada da mi želimo tačno odrediti brojkama p u n i n u v r e m e n a KRISTOVA dolaska na Zemlju nam je teško, ali slobodno možemo kazati: p u n i n a v r e m e n a KRISTOVA dolaska na Zemlju je RIJEČ BOŽJA zapisana u Bibliji! I radi toga se možemo pitati da li smo mi ušli u 2000. godinu ili da li se mi nalazimo u trećem mileniju?

Lazar Francišković

* Inače pashalni krug se dobije tako što se Krug sunca (ciklus od 28 godina) pomnoži s Krugom mjeseca (ciklusom od 19 godina) pri čemu dobijamo brojku od 532 godine

alendaru da uđemo u treći milenij, a da li je baš to? Ovo računanje vremena je počelo na inicijativu pape Grgura XIII. koji je sazvao veni sabor u gradu Niceji 1582. godine savši zvjezdoznancima da nekako riješe problem desetgodišnjeg kašnjenja tekućeg kalendara, upoređujući kretanje nebeskih tijela i ovsko lunarno računanje vremena Pashe*. Jer st je umro 13. Nisana u Petak, a uskrsnuo 15. u Nedjelju. Radi se ovdje i o prvom danu radanja

FARA
fashion

Subotica, Dimitrija Tucovića7 Tel: 024/557-337

TV SERVIS "LAMBADA"
POPRAVKA TV I VIDEO UREĐAJA
DOMAĆE I INOSTRANE PROIZVODNJE
TEL: 37-519

Ekskluzivno: Galerija drmala u povodu prekretnice tisućljeća u specijalnom interviewu za «Žig» otkriva

Sve je relativno

** Nije to bilo jedared da zanoći tamo di ga je stigla noć, a podmetnio usta di dud padne s drveta ** Ukoliko mene izabrete, obećavam da će pojedini proizvodi pojeftiniti za preko 100% ** Danas je najvažnije da na odgovornim mistima imamo naše ljude... u koje možemo imati povjerenja ** Riftik, riftik, punišaka, poklopica i marjaša ** Literatura se sastoji od znakova; nosorog je, u prvom redu, simbol ** Blago ocu, blago majci koji su; meni se izbaci energija od «Žiga»

Nigdar ni bilo da ni nekak bilo», riječi su kojima, specijalno za «Žig», tajanstveni sugovornik s tisuću pseudonima otkriva tajnu na pitanje što očekuje u tisućljeću pred nama. Svjestan kako zbog njegova ogromnoga iskustva početni odgovor samo za rijetke ne ostaje tajnom izbija nam iz ruku sljedeće pitanje i sam razjašnjuje tisuće dilema glede toga što nas očekuje u posve novome vremenu i svijetu i kako da se s time nosimo:

«Sinko, ja sam odveć star, ali slušaj ovaj savjet: ako želiš pobijediti, ne smiješ izgubiti».

** Jasno, ali...

«Ako si u dilemi, nemoj sumnjati, jer će te sumnja odvesti u dilemu», prekida sugovornik svaku nedoumicu i raspravu na temu budućnosti.

Világ van a szegényember vállán

** Dobro, prijeđimo onda na prošlost.

«Nincsen anyám, se apám Világ van a szegényember vállán»

** Nije za interview uobičajeno u stihovima odgovarati.

«Bio tako jedan siroma čovik koji nije upozno ni oca ni mater. U njeg nigdi nikog, nigdi ništa, od svega je slobodan više neg tica, jel nije imo čak ni gnjizdo. Potuco se po svitu i tako je živio od dana do dana. Di mu poštvaju trud bar toliko da i njemu dadu čestitu koricu kruva tamo se zadrži i radi za dvojcu sve dok ne naiđe na bolju priliku. Naživio se svakako ko i drugi kome je kuća na leđima ko spužu. Nije to bilo jedared da je zanoćio tamo di ga je stigla noć, a podmetnio usta di dud padne s drveta, al tuđu muku nikad nije sebi želio nit se mogo dat na to da ispruži ruku ko prosjak. Više je bio soparan i gladan neg naiden, a najčešće go ko prst, al se potužio nije nikad.»

** I?

?
** Pa, kako ste, onda dočekali današnji dan?

«Eppur si muove.»

** !?

«Ako je istina da je sposobnost čuđenja početak mudrosti, onda je ta istina žalosni

komentar mudrosti modernog čovjeka. Stoga, znati ispravno odgovoriti čini se važnijim od svega, dok se postavljanje ispravnih pitanja u poređenju s tim smatra beznačajnim. Nije li to jasno k'o dan?»

** Da, da, svakako. Mudrost je Vaše drugo ime.

«To neka ostane tajnom, jednom iz tisuću i jedne godine. I stoga upamti: ako je tajnu uopće moguće sakriti, onda je to samo u onome slučaju kad je čuva jedan jedini čovjek.»

** Ah čijem si se zahvalila, tašta ljuska oholasti?

Sve što više stereš krila,

Sve ćeš paka niže pasti!

«Molim? Jel' ti to meni?»

** Ne, ne. Oprostite, ponijelo me. Ali, iza Vas je i pakao i raj.

«Ima čest pakla Zle jaruge zvana: željezne boje i kamena sva je, ko i zid što je paše sa svih strana.»

Po srijedi baš tog zloga polja zjaje studenac širok, velikih dubina; reći ću drugdje, kakav je i šta je.

Znajte samo toliko: pakao, to su drugi

Razmnožavaju li se poljski miševi?

** Je li to stvarnost?

«Sve je relativno.»

** Ali, mi, ipak, otkrivamo svemir.

«Mi, mi smo otkrili zakone svemira ali samo onog svemira koji bi bio isti kakav je sada i kad čovjek ne bi postojao.»

** Da, filozofi su svijet uvijek tumačili, bez obzira bio otkriven ili ne.

«Filozofi su svijet samo različito interpretirali; međutim radi se o tome da ga se izmijeni.»

** O čemu je, zapravo, riječ?

«Potrebno je najviše interese duha privesti svijesti.»

** Je li to u vezi s napretkom?

«Mora da je netko oklevetao Jozefa K.»

** Politika je nerijetko išla i korak ispred napretka. Što su političari u obrani klevete učinili?

«Primjerice, utemeljili su Strank umjerenog napretka u granicama zakon čiji ću Vam dio sociološko-ekološko poljoprivrednoga programa predočiti Godine 1812. engleski je istraživač znanstvenik Swifen zastupao užasnu teoriju da se poljski miševi ne razmnožavaju (...) dok je francuski znanstvenik Bernard godine 1816. u dvije uzastopne objavljene knjige nepobitno dokazao da se poljski miševi razmnožavaju u omjeru 1:240. Kao što se svugdje nade izdajnik tako se našao i među Francuzima; profesor Charles Clermont je dvije godine kasnije istupio s novom teorijom koja se sasvim podudarala s nazorima Engleza Swifena da se poljski miševi nipošto ne razmnožavaju i dokazao je to pokusima. Izjavio je: 'Uz neobične financijske žrtve nabavio sam dva poljska miša, stavio ih u kavez i pomno promatrao dvije godine. Nisu se razmnožili.' Slučaj je pažljivo istražen i izašlo je na vidjelo da su se miševi dođuše nalazili u jednom kavezu i da su zaista promatrani dvije godine. Ali bili su mušjaci.»

** Malo neobičan pristup politici.

«U pravu ste. Ali, to je bilo nekoć. Danas praktičnije reći: 'Ukoliko mene izaberete obećavam da će pojedini proizvodi pojeftiniti za preko 100%.' Naravno, po uvjetom da na izbore izađe 104% građana.»

** U ime politike milijuni su do vrata ne doletjeli i prije no što su se nadali. Namjesto zahvale zbog brzine susreta s onostranim ovostrani su utemeljili međunarodne sudove kako bi se ustanovila eventualna krivnja generatora genetskog marketinga. Za neke to biti ili ne biti. Vaš komentar.

«Niko ne sme da ih bije. Ali, i tamo: Arbeit Macht Frei! Pedig, a nemzetközi helyzet egyre fokozódik, és az élet nem hab torta.»

Kardinalu se ne pristoji loše skijati

** Dobro, pustimo to budućnosti promjenama.

«Promjene, promjene. Stalno promjenjaj. Oprosti, družo, ali ovo kako ti postavljaš, su shvatanja koja smo mi prevazišli. Dar je najvažnije da na odgovornim mistima imamo naše ljude... u koje možemo imati puno povjerenje. A posal, to je nešto svak može naučiti ako se malo potruditi. Diplomiranih, kojima ja ne bi da ni koga čuvati, razumiš li ti mene.»

** Ipak, postoje neki zakoni, zakonitosti...

«Zakona se, družo, ne moramo uvijek držati k'o pijan plota.»

** Neki obrasci i pored toga postoje.

«Kako se ne bih nepotrebno hvatavao poznavanjem drugih, citirat ću sebe: 'Bio sam svjestan svoga zadatka, i ljudi su čekali njegove riječi, ali mu je zabranjeno govoriti. Tamo gdje sada živi, može govoriti'»

"Naplakano brijanje"

ga nitko ne sluša, i štoviše, zaboravio je
š je imao reći.»

*Što bi u takvom slučaju bilo s medijima?
«z rijetke izuzetke, jedini njihov cilj je da
očja moć nekolicine i jedina namjera da
oescijeni odvažnost sviju ostalih. Tom
tiku, dakle, nije teško postati ono što je bio
među '87. i '90., tj sramota ove zemlje.»

*To baš ne zvuči sportski.
«važno je pobijediti, a ne sudjelovati.»
* U tom su slučaju ubogi, kljasti, slijepi,
ghi, nijemi i gladni još više bez šansi.

«ko nemaju kruha, neka jedu kolača.
stalom, stara je istina: bolje biti sto
gdina bogat nego li sedam dana siromah. A
ih želi dugo živjeti, neka sto godina jede
črbe.»

* Budimo ozbiljni, riječ je o interviewu u
pvodu tisućljeća. Priliči li se kardinalu
sljati?

«ardinalu se ne pristoji loše skijati.»
* A ako slučajno zaluta i zapita Vas za put, a
pdstavi se kao kardinal što biste vi
govorili?

«ko si ti krakowski kardinal, onda sam ja
rinski papa.»

* U svakom slučaju, danas je moderno skijati
se

«uj, moderno. Nobles, jarane, nobles!
Mko fo, krmačo. Riftik, riftik, punišaka,
plopica i marjaša. Žan, san tunder božur
tuSapr tuder fo. Propopo:

Š je drugo ljupki brak,
Ngoren i crni luk?

Šte liješ kad ga jedeš,
A ga zato opet jedeš.

S muzama pravi brak,

Jt blaženstvo, to zna svak;

Kd po kući žena psuje,

Mza mene tad miluje.

A, šta ja to pričam? Gurbijani nisu rođeni
zaedintere nego za kakve šintere.»

*Nije mi sasvim jasno kako treba shvatiti to
dau se ljudi pretvorili u nosoroge?

«o treba shvatiti simbolično. Literatura se
satoji od znakova. Nosorog je, u prvom
rodu, simbol. Znam, reći ćete: ako se i
slžimo da se ljudi nisu pretvorili u prave
nosoroge nego samo u simbol, zašto su se
ptvorili upravo u taj simbol, a ne u neki
dugi?

*Sok részögös! Halgassátok erkölcsötöket.
Rali bismo (o) poročnima i moralno
pennulima.

«a:

Tmarajuć mladi jarac trs obrstio

Njeo se grožda slatkog, sav se smrsio,

Bidom tresse, pijan skače, noge skrstio.

A poznato je da sve bolesti dolaze od
devoze, samo gonoreja od zadovoljstva Ali,
plkat 'u sutra, sutra je novi dau.»

*Vaša poruka našim čitateljima za sljedećih
tisuću godina?

«lago oeu, blago majci koji su (ne nasreći
mna drugar'cu!). Meni se izbaci energija
ocŽiga'.»

Time

Bilo je to Ljeta Gospodnjeg 1960, eto
prije nekakvih i svakojakih
četrdeset godina, kada smo se moj
tada najbolji drug Vlada Pop i ja redovno
subotom brijali (takova nam je tada bila jaka
brada) u brijačnici pokraj krčme "Tri
šešira"gdje se danas nalazi robna kuća
"Centar", a tamo je bila u produžetku i
Gradska mljekara a malo lijevo u parkiću sv.
Florijana ispred Stare crkve i jedina gradska
benzinska crpka!

Brijao nas je redovito najmlađi kalfa Pišta
koji nas je oslovljavao s "gospodo študenti",
premda je dobro znao da smo još
srednjoškolci. Budući nismo imali novaca,
brijali smo se u "knjigu", tj. na dug: kao
platit ćemo prvog u mjesecu kad dobijemo
džeparac i tih dvadeset dinara za brijanje.

Taj "prvi" nikada nije došao, a mi smo svake
subote bili uredno izbričeni za večernji
izlazak tramvajem na Palić, u "Crveni klub"
na Glavnom ulazu ili "Malu gostionu" gdje
smo pili "stari graničar", nekakav užasan
jaki liker, jer tada nije bilo viskija, votke,
konjaka niti burbona, a o šampanjcu da i ne
govorimo. Granice su bile dobro zatvorene i
izvana i iznutra.

Vlada Pop je bio nesretno zaljubljen, više
se ne sjećam u koju curu, i ciganska glazba
mu je jedne noći u "Maloj gostioni"
dvanaest puta zaredom svirala tango
"Žaluzi" ili po naški "ljubomora". Za to je
imao novaca da plati, jer svi znamo da
muzike nema besplatno, jer je to prije podne
dobio na ajncu u "Konjičkom klubu" u
Drapšinovoj ili po starom u Gomborskom
sokaku velike novce od seljaka koji su
isplaćeni za žito pa krenuli tamo ili kod
"Čure" da podvostruče! Vlada znao
napraviti keca na desetku ili obrnuto, a to je
odmah dobijalo!

Kao i gotovo svake subote pojeli smo
"drveni tanjur", specijalitet gostione,
pobjegao nam je posljednji tramvaj koji je
kretao s Muškog štranda u ponoć, pa smo
lijepo išli pješice s Palića, jer auto-stop nije
postojao, a Komitetov i općinski luksuzni
"desotto" od osam metara nije noću vozila, a
i da je, ne bi nas povezao, a "Severov"
"chevrolet" je upravo po treći put razbio
direktor - čika Doca.

Malo bismo odspavali u tramvajskoj
čekaoni kod Malog Radanovca i u zoru na
radost naših ukućana stizali na spavanje.

Moj tada najbolji prijatelj Vlada Pop više
nije među nama i neka počiva u miru!

Međutim, uvijek ga se sjetim kada ovih dana
na mlječnoj pijaci prolazim pokraj štanda sa
starim knjigama i stripovima, pa kad stanem
prevrtati i upitam koliko knjiga staje,
prodavač, u osobi onog istog brijačkog
kalfje, rečeni Pišta, sada šezdesetogodišnjak,
šeretski mi veli: "Cijena je šezdeset dinara,

četrdeset za knjigu i dvadeset za brijanje, što
ste ostali dužni, gospon doktore"!

Mislim se: kako mi imamo stabilnu valutu,
i onda je bilo dvadeset dinara i sada je
dvadeset kod Pište, koji valjda brije po
kućama. Istina bog, ono je bila nekakva
crvena novčanica s partizanskom mladom s
puškom na ramenu iz profila i pisalo je
FNJR, a sada je Đura Jakšić, siromah, i piše
SRJ, dobro ožuljan sa obje strane od
dilerskih prstiju, ali dvadeset dinara je
dvadeset dinara.

Pišta je u međuvremenu bio i jedno vrijeme
konobar u "Népköru", pa valjda zna
računati!

Milivoj Prčić

Subotičani u "Enciklopediji Novog Sada"

Četrnaesti svezak »Enciklopedije
Novog Sada» koji je objavljen
tijekom 1999. godine, objavljuje
više natuknica o znamenitim Hrvatima-
Bunjevcima, iz Subotice te o nekim
narodnim običajima koje upražnjavaju i
ovdašnji Bunjevci. Objavljena je jedinica
o poznatom književniku, pjesniku,
novinaru, publicisti, prevodiocu Lazaru
Merkoviću. Njegovo uvrštenje u
«Enciklopediju Novoga Sada», vezano je
za njegov boravak u istražnom zatvoru
tijekom mađarske okupacije Bačke,
tijekom II. Svjetskog rata, 1943. godine,
kao i njegov u uređivanju dnevnog lista
«Slobodna Vojvodina».

Kao drugi razlog njegovog uvrštavanja
u enciklopediju odnosi se na njegov
urednički rad u novinarstvu u tadašnjoj
«Slobodnoj Vojvodini», dnevnom listu
tijekom 1948. godine.

Druga natuknica odnosi se na pokojnog
Stipana Marušića, bivšeg gradonačelnika
općine Subotice, te sreza Subotice i
predsjednika Pokrajinske komore i
predsjednika Izvršnog vijeća Vojvodine.
Nadalje u knjizi je jedinica Stevanu
Mezeiu, bivšem profesoru Ekonomskog
fakulteta u Subotici.

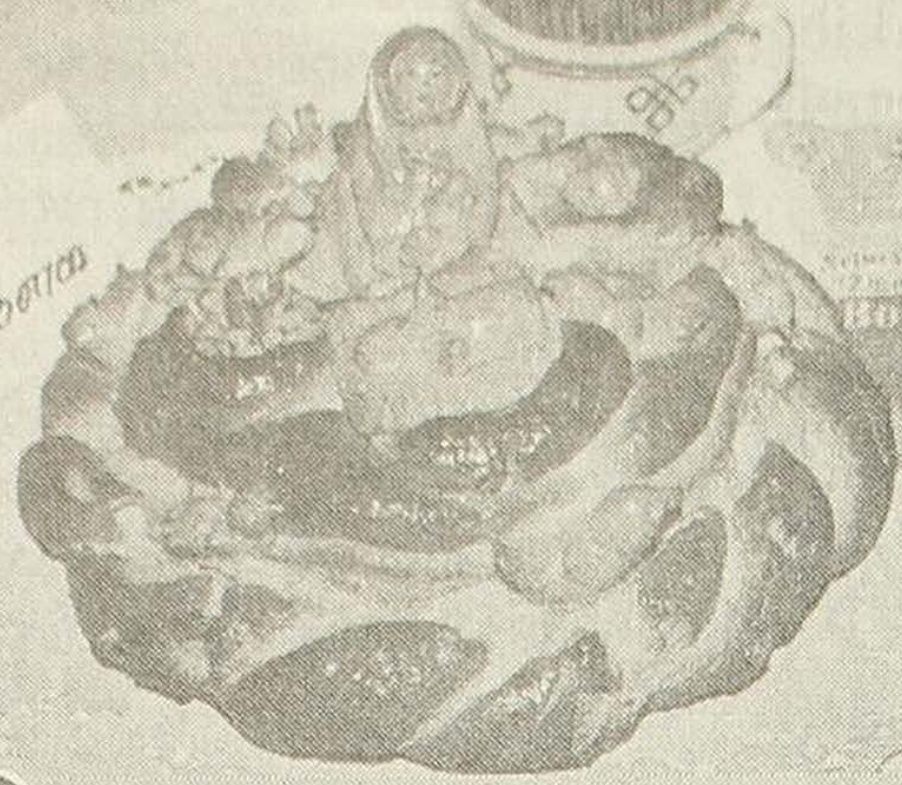
Svoje mjesto u enciklopediji nalazi i kao
komandant subotičkog partizanskog
odreda Jovanu Mikići Spartaku, koji je
poginuo u oči samog oslobođenja grada,
9. listopada 1944. godine. Danas, svake
godine dodeljuje se jedan od
najzanimljivijih sportskih nagrada
Vojvodine.

Od narodnih običaja obrađena je
jedinica «Materice». Takođe je obrađena
i jedinica o «Martolozima» kao
svadbenih pratilaca mladenaca koji
odlaze na vjenčanje.

Na kraju, kao rezime, možemo
zaključiti, riječima kako je šteta što i naš
grad nema sluha da pokrene sličnu
Enciklopediju, tim prije što imamo
dovoljno sakupljenog i objavljenog
materijala, čitave kronologije.

Antun Antunović

Iz starog albuma

Pisma božićnjaka

I ove godine je Etnografski odjel Instituta «Ivan Antunović» priredijo, sad već tradicionalnu, izložbu božićnjaka koja će bit zapamćena po do sad najvećem broju izloženi ovako okićeni kolača, čak 45 iz subatičkog atara nuz sudilovanje somborski reduša sa šest kolača. Na izložbi se mogla vidit sličnost i razlika u pečenju i kićenju božićnjaka bunjevački reduša iz dva komšijska atara. Izložba je priređena u velelipoj dvorani HKC-a «Bunjevačko kolo», koju je otvorijo **mr. Andrija Kopilović** i nazočnima pridstavijo važnost božićnjaka u kadgodašnjem virskom životu Bunjevaca salašara. I to je sve što je javnosti kazano o ovoj izuzetnoj izložbi. Velika je šteta što priređivači nisu našli način da i šira javnost više dozna o ovom umiču bunjevački reduša, pa i da vidi ove raspivane božićnjake, iz koji samo što se nije čula pisma: «Radujte se narodi...». Svaki je božićnjak obiteljski betlem, on je pisma za se, al med njima je bilo i taki koji su okićenim likovima pridstavili majstoriju naši reduša, s kojom se one s pravom diče.

Sad je kasno žalit za propuštenom prilikom što ova izložba nije stručno pridstavljena na subotičkoj televiziji. **Alojzije Stantić**

Krležijana

Gradlanska klasa na samrti

Klasa leži na samrti. Klasa umire. Klasa će po svemu umrijeti i čini se da joj spasa nema. Klasa neće da vidi stvari onakvima kakve one jesu, ni kada slika ni kada piše. Klasa slika klasnosvijesno silazeći s pozornice upravo tako kao kad se sprema na novu političku ulogu, uvjeren da će se vratiti na historijske daske s mitraljezom u ruci, mjesto sa kistom i s paletom. **Miroslav Krleža, 1924.**

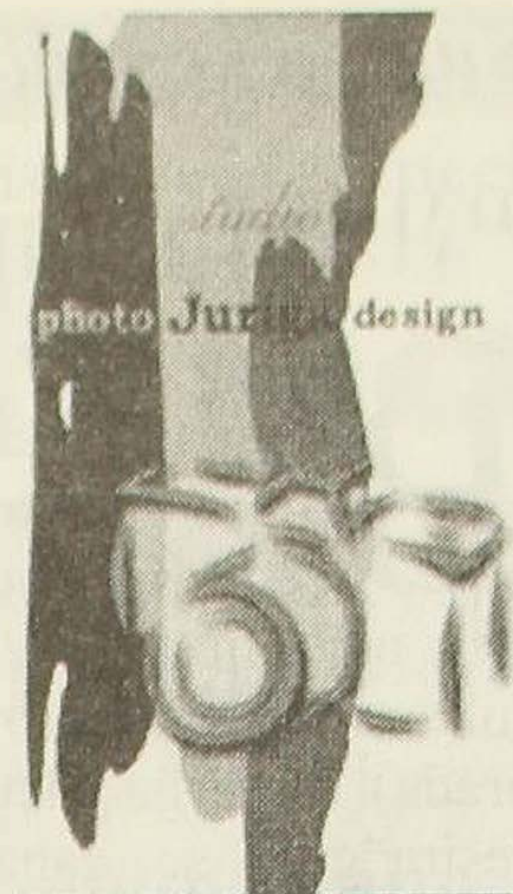
James Joyce

Ulysses /23./

Koji je grad tražio od njega pomoć, Cochrane?

- Tarent, gospodine.
- Vrlo dobro. A dalje?
- Zametnula se bitka, gospodine.
- Vrlo dobro. A gdje?

Dječakovo prazno lice tražilo je odgovor od praznog prozora. Bajke poizbajane od kćeri sjećanja. Pa ipak je sve to bilo, iako nije bilo, kao što je sjećanje to izmislilo. Zatim, nestrpljiva rečenica, šuštanje Blakeovih krila ekscesa. Čujem strahopoštovanje svega prostora, prasak stakla, zgrominjanje zidina, a vrijeme je samo blijed plamen, koji izgara. Što nam

studio
photo Juriga design

Antun Branko Šimić

Pjesnici

Pjesnici su čuđenje u svijetu

Oni idu zemljom i njihove oči
velike i nijeme rastu pored stvari

Naslonivši uho
na ćutanje što ih okružuje i muči
pjesnici su vječno treptanje u
svijetu

Rušenje

Ovom prigodom nećemo rušiti ništa. Baš ništa, odlučili smo ipak promjeniti rubliku, u narednom stoljeću će mo graditi Graditi, pokušati graditi one kapilarne veze, što ljuba znače.

Mudrost

Iskonska mudrost pjesnika

«O ukleto stvorenje! U svetu, nebu, adu
Sem mene ničeg nema što s tobom je u
skladu!»

Razlika između vina i žene

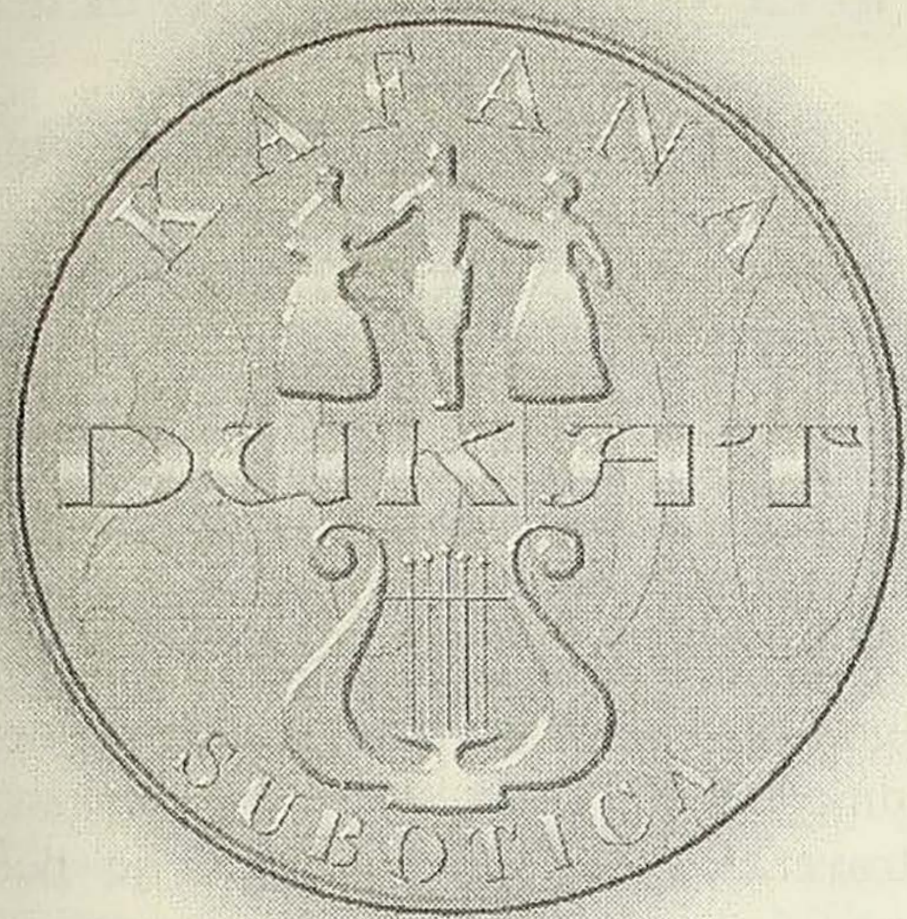
1. I kršteno vino opija, a i krštena žena vara.
2. Vino može ružnoću učiniti lijepom, a lijepa žena život može napraviti mučnim.
3. U vinu vlada red, mir, svetlucavi sklad zvuka, oblina, mirisa, okusa i boja. U ženi tek nerazumljiva ljepota prolaznog ponavljanja.
4. Vino s okusom ženskoga lika, sonetno opija
5. Kada trezveno razmisliš, razlike nema. Ipak, kada žena jednom opije, mamurluk traje, rasol ne pomaže.

onda ostaje?

- Zaboravio sam ime mjesta, gospodine. 279. pr. Kr.
- Askulum reče Stephen i baci pogled na ime i godinu i krvavocrvenoj knjizi.
- Jest, gospodine. I rekao je: --Još jedna takva pobjeda, i propadosmo.
- Tu rečenicu je svijet upamtio. Tupa komotnost uma. S brežuljka, koji gleda na dolinu posutu leševima, general, oslanjajući se o sulicu, govori svojim časnicima. Bilo koji general bilo kojim časnicima. A oni slušaju.
- Ti, Armstrong reče Stephen. Kako je završio Pir?
- Završio Pir, gospodine?
- Ja znam, gospodine. Pitajte mene, gospodine javo se Comyn. Čekaj. Ti, Armstrong. Znaš li išta o Piru?
- Vrećica s kolačićima od smokava skrivala se u Armstrongovoj torbi. On bi ih ovda onda vrtkao rukama, a zatim kradom gutao. Na usnama mu se lijepile mrvice. Slatkoćom prožet dječaćki dan. Imučni ljudi, ponosni, jer im je najstariji služio u momarici. Vico Road, Dalkey.
- Pir, gospodine? Pir je pir.

(nastavit će se)

U KAFANI DUKAT MENI RUČAK I PRAVA DOMAĆA KUJNA

Uvodnik

Redoslijed obroka

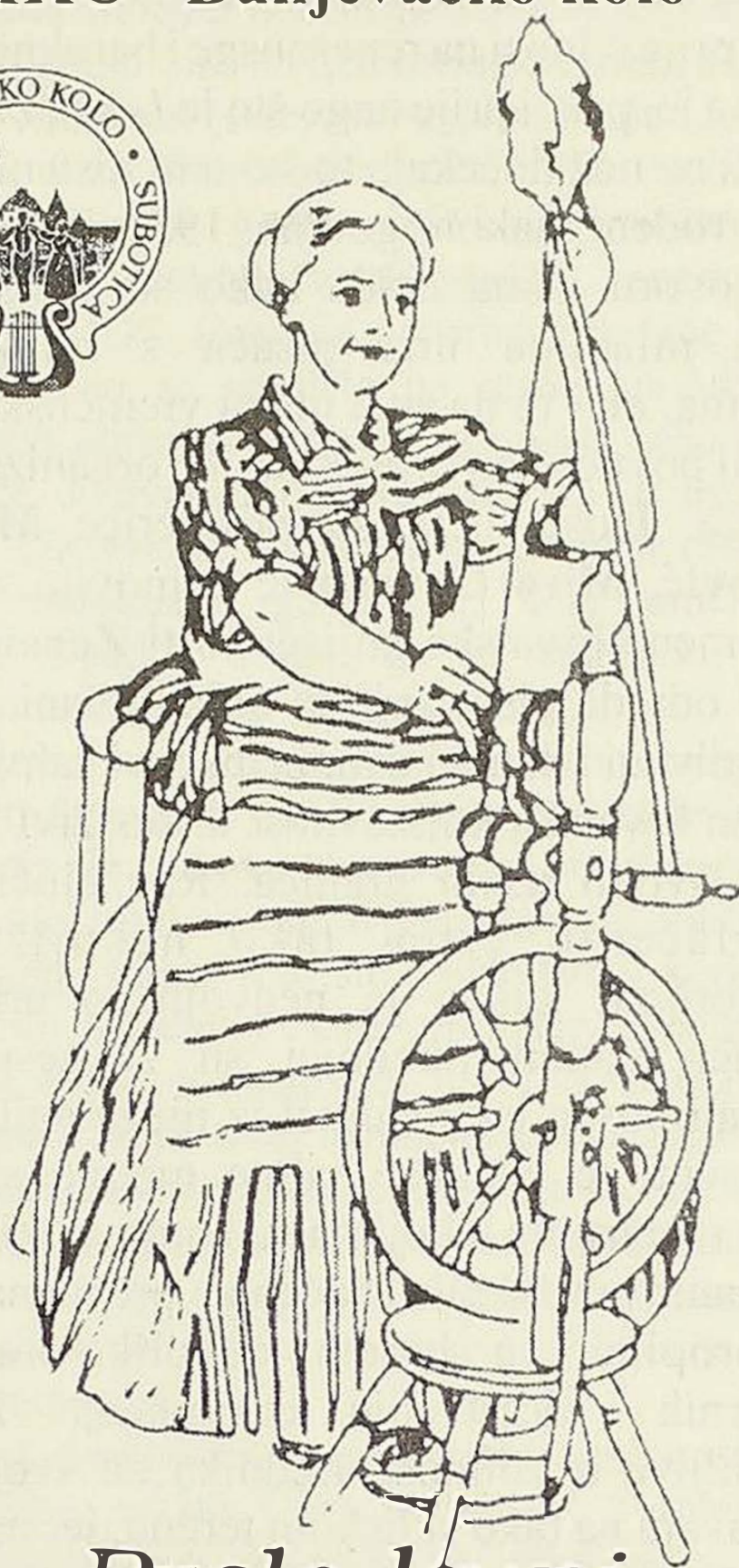
Uvo stare narodne izreke: «Ujutro jedi kao car, u podne kao običan čovjek, a uvečer kao prosjak». Mi bismo danas je kao carevi, al' je nama večer ista kao jučer. Naglašavamo da su naše navike glede redoslijeda obroka tijekom dana potpuno neravilne i podređene nemaštini ili siromaštvu. Većina odraslih, pa i djeca, ne jedu ništa za zajutak te odlaze na posao bez energetske rezerve. Jasno je da je i radni učinak vrlo nizak. Vrlo često je najjači drveni obrok večera, što je besmisleno, jer se noću troši najmanje energije, a nije ni zdravo poći na spavanje s punim želucem.

Sučaj

Činjenica da smo svjedoci završetka drugog milenija daje nam racionalnu važnost. Ne zavaravajmo se. Mi smo ovdje i sada tek slučajno. O našem načinjenju (ne)djela budućići će vrednovati i suditi. A dobrih djela nije puno. (m. k.)

Pozivamo sve na Veliko prelo koje će se održati 27. siječnja 2001. godine.

Karte se mogu kupiti u prostorijama HKC "Bunjevačko kolo"

Prelo kupi svaki mu se divi nek se znade da bunjevac živi

VELIKO PRELO
2001

PRELSKA PISMA

Pozivamo sve pjesnike da u povodu Velikog prela ispjevaju pjesmu. Radove dostaviti do 25. siječnja. Prve tri pjesme će biti nagrađene.

Provedite ugodne trenutke u restornu «Dukat» a uz zvuke tamburaškog orkestra «Neven» Priuštite sebi malo zadovoljstvo. Ovdje uživaju sva čutila.

SITI SE STIPANE

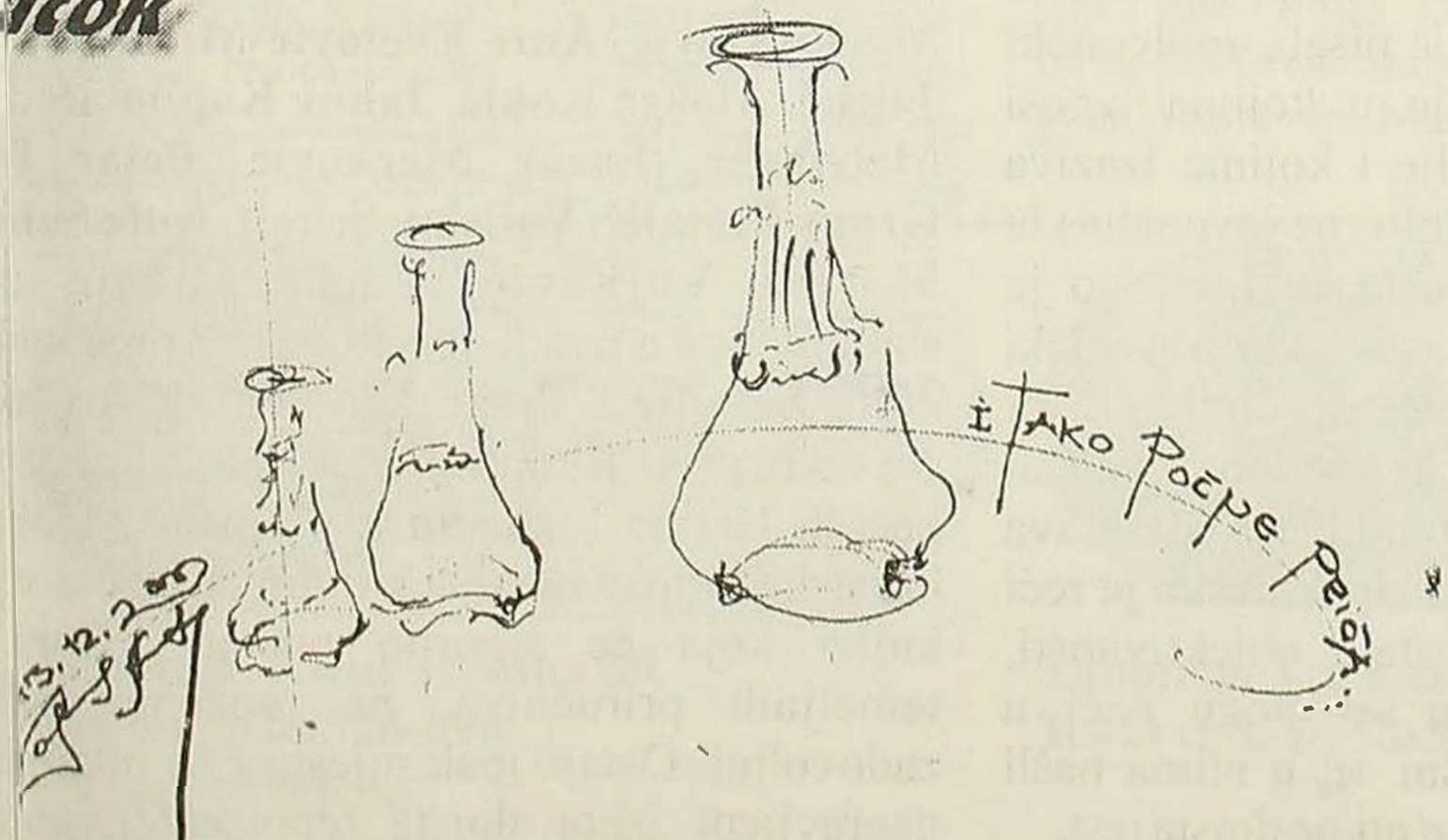
Na tamburi drot puko snašica odavno u zapečku drima birtaš se obisio još privikluče i eno podgrijan ko sarma na vrengiji pod naslamom	visi već šesti dan a ja pijem ja tri dana zaređom pijem a korizma je i ne možem se silit zašto.
---	---

Aforizmi

- * Gladni teže propadanju.
- * Konac djelo krase, kaže konopac.
- * Mi i svijet? Dva svijeta.
- * Stalno sam u pokretu. Imam maniju gonjenja.
- * U mutnim vremenima pametniji se najprije izgube.
- * Došao je đavo po svoje i ostao među svojim.
- * Ako je vrijeme novac, živim u nevremenu.
- * Ako je zemlja naplodna, što vrijedi da je narod rasijan?
- * Goli i bosu su neprepoznatljivi.
- * Naš narod je popularan. Stalno ga izvode na ulice.
- * Malo mi nedostaje da mi sve fali.
- * Da bi narod bio nevin je li moralo biti etničko čišćenje?

Dujo Runje

Čičok

Gospodo, niste gentlimenti, ne držite se ubardanog dogovora. Njevi Vam se ispričavaju i mole da u nov milenijum oma žurite polagacko.

Test za vozače

U retrovizoru vam se pokazala ova slika. Što je tome uzrok?

- Retrovizor je okrenut
- Greška je u ovjesu vašeg vozila. Provjerite to prvom prilikom u servisu.

Uzrok je premorenost vozača.

Svaki pet godina u auto - školu? Tko ne položi ovaj test, može

Pisci iz Bačke u doličnom društvu

Izlazak *Leksikona hrvatskih pisaca*, što ga je prije nešto više od mjesec dana objavio zagrebački nakladnik "Školska knjiga", događaj je koji je na sebe privukao najveću pozornost hrvatske kulturne javnosti. Riječ je, naime, o prvome leksikonu pisaca u hrvatskoj filologiji koji istinski pretendira na sveobuhvatnost te na najbolje moguće ispunjavanje zahtjeva što se djelima takva tipa postavljaju. *Mali leksikon hrvatske književnosti* iz 1998. godine, prethodnik koji mu je najbliži s obzirom na pretenziju da se odnosi na cjelokupnu hrvatsku književnost od njezinih početaka do suvremenosti, obuhvatio je naime samo osamdesetak autora. Pritom je svakomu od njih posvetio podjednak prostor te je takvom koncepcijom zapravo i izbjegao mnoge probleme s kojima su se morali suočiti urednici novoga leksikona. Troje sveučilišnih profesora, **Krešimir Nemeć**, autor koncepcije te urednik za književnost od Narodnoga preporoda do suvremenosti, **Dunja Fališevac**, urednica za dopreporodnu književnost te **Darko Novaković**, urednik za hrvatske pisce koji su stvarali na latinskome, pojedine su od njih istaknuli u predgovoru i pokušali tako preduhitriti zamjerke kritičara. Neke je druge prigovore naoštrena kritika imala već i prije nego što se *Leksikon* pojavio u javnosti, a o onima trećima, odmjenijima, za čije je formuliranje potreban malo duži vremenski odmak te bliskije druženje s novom knjigom, vjerojatno će se tek čuti.

Na prvi se pogled možda čini neobičnim, ali prva je teškoća s kojom su se urednici susreli bilo odrediti koji su pisci uopće hrvatski. Vodili su se pri njezinu prevladavanju, kako ističu, načelom uključivosti: pojam «hrvatski pisac» odnosi se tako na sve one koji su pisali hrvatskim jezikom, koji su dio hrvatske književne tradicije i koji su djelovali unutar hrvatskoga kulturnog kruga. Odnosi se također na sve one koji su iskazivali svoju pripadnost hrvatskoj književnosti, a srpskoga su, bošnjačkoga ili kojega drugog podrijetla te na sve pisce hrvatskoga podrijetla koji su pisali drugim jezikom, ali su sastavni dio hrvatske književne tradicije. U *Leksikonu* su mjesto našli i pisci iz hrvatske dijaspeore te emigrantski pisci. Neki od uvrštenih ipak nisu dio samo hrvatske književnosti: njihova se dvojna ili čak trojna pripadnost ne dovodi u pitanje.

Uz autore beletrističkih djela zastupljeni su i stvaratelji rubnih književnih i književno-znanstvenih vrsta: putopisci, biografii, esejisti, feljtonisti, ali i književni kritičari te književni znanstvenici. U korpusu starije, dopreporodne književnosti status pisca određivan je pak posebnim, za ta književna razdoblja primjerenijim mjerilima: dobili su ga i propovjednici, pisci retoričke proze, povijesnici, polihistori, filozofi, a napravljene su i neke druge iznimke. Uzimana su ovdje, naime, u obzir i neobjavljena, u rukopisu ostala djela, a mnogobrojni anonimni i adespotni tekstovi dobili su posebne natuknice.

Urednici u predgovoru ističu i to da su pisci podijeljeni u pet skupina s obzirom na vrijednost opusa, književnopovijesnu važnost i mjesto u nacionalnoj književnosti. Estetski su dometi pritom pretpostavljani kulturnomu i povijesnom

značenju, ali veličina natuknice, pišu, nije uvijek odraz piščeve estetske kvalitete. Često je naime bila određena i specifičnošću opusa, njegovom veličinom te stupnjem istraženosti, a to se ponajprije odnosi na renesansne i barokne pisce. Kritika je, pak, i prije nego što je *Leksikon* mogla vidjeti na nož dočekala to što u nj nisu uključeni pisci rođeni nakon godine 1950. Urednici u predgovoru istina ističu kako su svjesni da i među mladima ima pisaca s relevantnim opusima, ali i to da su u nekoj vremenskoj točki morali povući crtu iz praktičnih i organizacijskih razloga. Izostavljeni su primjerice **Miljenko Jergović**, **Miro Gavran** te najnovija zvijezda suvremene hrvatske književnosti **Zoran Ferić**, dakle odreda pisci koji su objavljivani, čitani i nagrađivani i doma i u inozemstvu i zahvaljujući kojima hrvatska književnost danas živi i zrači i izvan svojih uskih granica. Ravnajući se pri «povlačenju crte» tako neknjiževnom kategorijom kakva je nedvojbeno arbitrarno određen datum, urednici su si nesumnjivo olakšali posao isključujući iz njega najteži dio: književna se znanost naime mnogo sigurnije kreće u opusima u kojima su barem neki aspekti «lančanih produkcija značenja» prepoznati i koji su propitani u barem nekoliko različitih kulturnih i društvenih konstelacija. Zato je razumljiva nevoljnost urednika da svoje djelo okušavaju na tako skliskom terenu, jer na njemu nijedno stajalište nije osigurano od kratkovjekosti, ali je jednako tako razumljivo izraziti u najmanju ruku žaljenje nad time što je, radi udobnosti sastavljača, informativnost *Leksikona* najmanja upravo kada je riječ o najživotnijem dijelu hrvatske književnosti. Pomalo je naime i paradoksalno to što se o književnosti devedesetih godina ipak govori, ali samo ako datum piščeva rođenja nije prešao povučenu crtu.

Kako je redakcija *Leksikona* završena 30. travnja 1999., a natuknice su pisane i po nekoliko godina ranije, već se i prije pojavljivanja u javnosti čula optužba da je djelo oportuno prema bivšemu režimu. Vjerojatno su zato mnogi najprije okrenuli stranice s natuknicama o «disidentima». Prigovoreno je tako da je **Slavenka Drakulić** dobila premalo prostora (a otprilike jednako toliko dobila je i **Vesna Krmpotić**), da je **Dubravki Ugrešić** pripisana izdaja domovine (iako je od onoga što stoji u natuknici tomu najbliže da je pisala «polemički intonirane politizirane eseje u kojima iznosi svoje viđenje hrvatske zbilje i kojima izaziva različite reakcije hrvatske kulturne javnosti») te da je **Slobodan Šnajder** oštećen time što je konstatirano kako se njegov «književnički status» na prijelazu u devedesete promijenio, jer se «o njemu manje piše, a nijedno hrvatsko profesionalno kazalište otada ne uvrštava njegove drame na repertoar». Ipak, teško je reći da tim natuknicama nedostaje objektivnosti, akribije i brižljivosti koje se mogu naći u drugima, pa su kritičari, čini se, u njima našli prije ono što su htjeli nego što ondje doista jest. Vrhunac je pak oštarih kritika bio osvrt **Slobodana Prosperova Novaka** u njegovoj redovitoj kolumni u tjedniku *Globus*. Iako je najprije, kao jedan od recenzenata *Leksikona*,

naglasio kako to djelo ima «mnoga obilježja kapitalnih znanstvenih projekata» te tim zapravo i omogućio da knjiga izade na svjetlo dana, Novak je u kolumni potpuno promijenio poziciju i postao najžešći kritičar zamjeraju urednicima, među ostalima, i na «školskoj koncepciji u najgorem smislu riječi». Kako sam poznat po svojem neortodoksnom pristupu književnosti i krajnje autorskim radovima, ujedno i kao *enfant terrible* hrvatske akademске zajednice uz čije se ime vežu sve teže izborne kontroverze, takav obrat mogao je potpuno iznenaditi samo slabe poznavatelje onoga što događa na hrvatskoj kulturnoj pozornici vjerojatno govori više o Novaku samome nego o *Leksikonu*.

Opće je poznata činjenica naime da takva djela nemaju mnogo znanstvene izvornosti, ne samo sumiraju sve ono do čega je znanost došla do sadašnjega trenutka. To je zapravo o najvrednije i u ovome djelu: donosi na jednome mjestu spoznaje o hrvatskoj književnosti i ocrtava razinu sadašnjih znanja o njoj. Riječ zapravo o knjizi koja jedina nudi cjelovitu informaciju o hrvatskoj književnosti od njezinih početaka do suvremenog momenta i koja bi takva zapravo morala biti neizostavan, a možda i prvi korak u pristupu pojedinim autorima njihovom djelima: donosi sažet životopis pisca, preglednu informaciju o žanrovskom rasponu opusa, ocjenu važnijih djela, podatke o stvaralačkim fazama, tematici i stilskim osobinama te književnopovijesnome položaju i okvirima hrvatske književnosti. U *Leksikonu* obrađeno oko 1400 pisaca, a u pisanju natuknica surađivalo je osamdesetak autora, čime se, kao što stoji u predgovoru, daje i slika suvremene hrvatske znanosti o književnosti. Zbog svega toga ovo djelo ima uistinu kapitalnu važnost za hrvatsku književnost i kulturu u cjelini.

To je samo razlog više da se zapitamo o zastupljenosti pisaca s ove strane Dunava, a u svakom slučaju nije zanemariva. A oduzmemo one pisce koji su za Vojvodinu vezani samo djelomice (mjestom rođenja ili smrti) samo dijelom svojega djelovanja, poput **Željka Bertića**, **Miroslava Vaupotića**, **Vladislava Kušana**, **Grgura Čevapovića** ili **Emira Pavića**, ostaje ih dvadesetak. Najviše prostora dobio, a to je u ovakvim djelima ipak izraz sastavljačeva stajališta o važnosti opusa, **Petko Vojnić-Purčar**, a solidno su zastupljeni **Ivan Antunović** te **Matija Poljaković**. S natuknicama imaju još **Ivan Nepon**, **Ambrozović**, **Josip Andrić**, **Stjepan Bećević**, **Marko Cović**, **Ante Evetović-Mirosljub**, **Jakšić**, **Aleksa Kokić**, **Jakov Kopilović**, **Josip Melvinger**, **Lazar Merković**, **Petar Peštalj**, **Grgur Peštalić**, **Vojislav Sekelj**, **Ante Sekelj**, **Marica Vujković**. Bačke Hrvate na suradnicima u izradi leksikona pak predstavljaju **Ante Sekulić** i **Petar Vuković**. Kako je zapravo prvo filološko djelo koje književno-bačkih Hrvata razmatra u korpusu cjelokupne hrvatske književnosti, a k tomu je riječ o knjizi koja će sigurno postati jednim temeljnih priručnika, ne možemo ne biti zadovoljni. Ostaje ipak mjesto i za pitanje napravljeni izbor doista reprezentativan koliko su mjeri uvršteni pisci uopće adekvatno ocijenjeni. Ali svaki je početak početak.

Nadobudni

Režija: John Malkovich (Biti Džon Malkovič)
Režija: Spike Jonze (Spajk Džonzi)
 Scenarij: Charlie Kaufman (Čarli Kaufman)
 Gl. uloge: John Cusack (Džon Cusack), Camron Diaz (Kameron Dijaz), Catherine Keener (Ketrin Kiner), John Malkovich (Džon Malkovič) 1999.

Skidanje sankcija vratilo je život u bioskope posle još jednog užasnog šoka koji im je napravila ovdašnja, hajde da to nazovemo čemistički, ekonomska i kulturna politika. Domaći distributeri, takođe katastrofalno oštećeni pomenutim šokom, ali ekonomski daleko bolje pozicionirani, nisu skidanje embarga reagovali entuzijazmom koji su ranije obilatno ispoljavali u obimnim reklamnim kampanjama, tako da se obnova redovnog bioskopskog repertoara odvija bez nekog smislenog tempa ili govoreštaja da se uspostavi pun repertoar. Jednolične i mrtvo dosadne komedije romantične, sitkomi, sastik, parodije i različite njihove kombinacije, čine da filmovi koji su baza letnjeg repertoara (kojeg u poslednjih nekoliko godina popunjavaju još hotorišni vrsta i niskobudžetski policijski filmovi) čine da bioskopi ni po čemu ne spadaju u kalendarsko doba glorie. Ovo je doba u kojem se prikazuju udarni filmovi godišnje holivudske produkcije, dakle najjače dame i akcije i animirane fantazije. Jedino iznenađenje u ovakvu repertoarsku politiku uneo je film koji smo imali prilike da gledamo početkom decembra neobičnog naziva "Biti Džon Malkovič".

Ovom filmu se pričalo još tokom 1999. godine, u vreme premijernog prikazivanja, a naročito kada je objavljeno da se nalazi na listi nominacija za "Oskara" u kategoriji najboljeg originalnog scenarija. "Oskara" u ovoj kategoriji odnela je je "American Beauty" (Američka lepota), no to ne bi trebalo da posebno plaća autore bitisanja Džona Malkoviča. Imati nominaciju za "Oskara" za svoj prvi film je kapital par excellence. O ekipi se dosta zna. Reditelj Spajk Džonzi slimi je autor vizuelno originalnih i sugestivnih video spotova grupa REM i Sonic Youth i još nekih grupa. Mike Stajp, pevač REM bio je producent ovog filma. Nepoznatiji javnosti po prethodnom radu je scenarista Čarli Kaufman, i paradoksalno, njegov scenario ostvario je najveći kapital ovom filmu.

"Biti Džon Malkovič" je pre svega demonstracija superiorne edukovanosti svojih autora u oblasti filma i moderne umetnosti. Započinjući kao striktni nerealistični manifest, ovaj film se dalje razvija po svojoj unutrašnjoj logici koja se ni po čemu ne oslanja na pravila klasične dramaturgije. Ali, bez obzira na nekonvencionalnu potpunu besmislenost zapleta, film uspeva da veže pažnju efektnom upotrebom osnovnih i najjednostavnijih pravila dramske naracije široko primenjenih u video spotovima. Kraće rečeno, filmanci su uspeli da zadrže pažnju gledaoca tokom skoro dva sata. Za razliku od sličnog uspeha Tarantina sa filmom "Pulp Fiction" (Petparačke priče) i Rodrigeza sa remek-delima "Desperado" i "From Dusk Till Dawn" (od sumraka svitanja), čiji se kvalitet zasniva na asimilaciji ogromnog klasičnog filmskog

nasleđa od strane njihovih autora, Džonzi i Kaufman su se oslonili na školsku učenost i vizuelni stil karakterističan za video spotove. Moglo bi se reći da su Tarantino i Rodrigez, i ne zaboravimo ovde i koscenaristu "Petparačkih priča" Ejeverija, neka vrsta pseudoklasičara, ili još apsurdnije, retro modernisti. Spram njih Džonzijev i Kaufmanov film deluje kao eksperiment čiji je osnov oduševljenja recepcija celokupnog školskog programa. Ili, da sve pojednostavimo, lošim i samosvojnim dacinama sada su se pridružili štreberi. Proboj novog senzibiliteta u holivudsku filmsku industriju započeo je "Sundance film festivalom", nastavljen spektakularnim usponom studija "Miramax" i nezavisne produkcije i krunisan "Oskarom" za "Petparačke priče". Beše to herojsko doba usamljenih genija iza kojeg su kao deo kolektivnog identiteta ostali grandž, generacija X, Internet i AIDS. Energija generacije rođene krajem 60-ih kao da se istrošila na razbijanje ukočenih društvenih obrazaca, ostavljajući posle sebe prostor za ljude konvencionalnijih stavova i trezvenije prirode. Džonzi i Kaufman su moglo bi se reći tipski primer nadolezeće generacije, koja zatiče novi poredak stvari i koristi ga sa blaženom nezainteresovanošću za njegovu strukturu. Otuda Džonzijev film zadržava karakter nezavisnog filma, ali samo formalno, jer Džonziju nedostaje kritička nota koja je rukovodila tvorce prave nezavisne produkcije, ispoljena upravo u razaranju industrijske proizvodnje filma. Kao što nadrealizam koristi kao neoborivi argument koji opravdava nedostatak osnovne logike u njegovom filmu, a tehniku video spota kao vizuelni izraz namenjen samom sebi, tako i nezavisnu formu proizvodnje Džonzi koristi kao najefikasnije zatečeno sredstvo odbijajući bilo kakvu ličnu vezu sa njim. Dosledni formalizam je zadivljujući po obimu i to najveća. Tačnije jedina vrednost ovog filma.

Teško da ljubitelj filma može osetiti naklonost prema filmu kakav je "Biti Džon Malkovič". Formalističku pretrpanost radnje i slika površnji gledalac može lako pomešati sa refleksivnošću i bogatom asocijativnošću, ali siguran znak da toga nema u ovom filmu je razočaravajuća praznina emocija i neprijatna konfuzija intelekta koji ostaju nakon gledanja filma. Ono što sprečava objektivnog posmatrača da ovaj film proglaši za slabo delo jesu upravo njegove mane, nedostatak emocija i konfuzija intelekta. Njihovo postojanje dovoljan je motiv njihovim autorima da u svojim sledećim projektima postignu bolji sklad ova dva elementa, nego u svom prvencu. Budući da oni nemaju razarajuću buntovnu energiju koja ostvaruje sjajna prva dela i potom bezoblično dotrajava u mučnoj samozaljubljenosti, već istrajnu i pragmatičnu energiju saradnje sa zatečenim svetom, njihovi pravi dometi i stvarne mogućnosti neminovno će pokazati tokom vremena koje dolazi, a koje im i fizički pripada. Spram toga, činjenica da i sa ovako traljavi filmom uspevaju pošteno da zadže pažnju gledaoca je da će to nadolazeće vreme popuniti valjanim stvarima.

O glumcima u jednom formalističkom eksperimentu nadobudnih klinaca nema se šta reći, jer za njih pravog posla nije ni bilo. U njihovim filmografijama "Biti Džon Malkovič" stajaće kao dokaz njihove predanosti glumi i ništa više. Mada, ni to nije malo.

Pera Marković

Vladimira Anića

Odstupajući ovaj put od raspravljanja pravopisnim pitanjima, redove koji slijede posvećujemo umirovljenom sveučilišnom profesoru i istaknutom jezikoslovcu Vladimiru Aniću, preminulom nakon teške bolesti, 30. studenog ove godine na pragu 71. godine života.

Vladimir Anić (rođen 21. II. 1930.) diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1956. godine. Od 1960. je asistent te docent izvanredni profesor na Filozofskom fakultetu u Zadru, a od 1974. je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu izvanredni, zatim redovni profesor, te predstojnik Katedre za suvremeni hrvatski književni jezik.

Godine 1975. postao je članom, a zatim i predsjednikom Komiteta za jezik tadašnjega Sekretarijata za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske.

Bibliografija prof. Anića obuhvaća preko 200 studija, znanstvenih i stručnih članaka o hrvatskom književnom jeziku, kritika i prikaza. Posebno se bavio sintaksom suvremenoga jezika i akcentologijom.

Objavio je pet knjiga od kojih su neke doživjele i po više izdanja.

Jezik Ante Kovačića (1971.) je jezično povijesna monografija (temelji se na doktorskoj disertaciji), a *Pravopisni priručnik* (sa suautorom Josipom Silićem) sadrži sustavno izloženu morfološku problematiku hrvatskoga književnoga jezika (1986., te ponovljena izdanja 1988. i 1990.). Dvije Anićeve knjige objelodanjene su 1998. godine *Glosar za lijevu ruku* i *Jezik i sloboda*. U njima je autor izložio svoje poglede na aktualna pitanja književnoga jezika i lingvistički fundirana promišljanja o jezičnoj prirodi i jezičnoj stvarnosti.

Anićevo je životno djelo, nedvojbeno, *Rječnik hrvatskoga jezika* (u tri izdanja: 1991., 1994. i 1998.). To je nakon Broz Ivekovićeve rječnika s početka stoljeća (1901.) prvi jednojezični rječnik hrvatskoga jezika na koji se čekalo punih dvadeset godina. Nova su izdanja znatno proširena u odnosu na prvo, a i prerađena, pa je treće izdanje dvostruko opsežnije od prvoga.

U knjizi sa znakovitim naslovom *Jezik i sloboda* čitamo: «Hrvatski jezik razumijeva se ovdje u svojem subjektivitetu. Kao činjenica koja 'jest', koja ga čini njim samim, on je nezavisan od dužih ili kraćih popisa razlika prema bilo kojem jeziku ili idiomu veće ili manje komunikativne prozirnosti.» Anić se protivi mentalitetu «koji hrvatski jezik ne vidi drugačije nego kao derivat srpkoga jezika» i koji je «blokirao sposobnost lingvističkog promišljanja» pa je sve to «stvorilo u Hrvatskoj tip uplašenoga izvornoga govornika».

Protivnik krutosti, rigidnosti i eksremizma u pogledima na razvitak, planiranje i normiranje jezika, Anić jr imao i dosta oponentata, naročito među onima koji «nadređuju restrikciju bogastvu jezika i rječnika, ukalupljenost gipkosti, strogu kontrolu (...) spontanost, artifičijelnost prirodnosti».

Mr. Josip Buljović

Subotica, Kizur Ištvana 39.
Tel/fax: 024/546-090

- dosad nevideno
- smanjenje cena u jeku sezone
- veliki popust za gotovinsko plaćanje za "Junkers baxi ocean" gasne kazane

Subotica, Trg Lazara Nešića 11.
Tel/fax: 024/552-392

ŽELIMO VAM SRETAN BOŽIČ I NOVU GODINU

Sveta bačka zemlja-The Matter is Closed

A salamu alaykum wa rahmatullah (1) izgovori Selim dovoljno glasno i naglašeno ponizno prekorači prag te se zaustavi tik uz vratnice otvorene sobe policijskog pristava Abdu I Gani Galiba.

--Assalamu aleyk (2) šta imaš novog?

-- Lovca koji izgleda kao da je ulovio samog sebe.

-- Zgodno, kako ste to izveli?

-- Jednostavno, ostavljen je u hotelskoj sobi kraj otvorenog putničkog kovčega, doima se kao da je učio Yasin (3) i onda zadrijemao. Glava mu je malo nakrivljena nad kovčegom.

-- Da, a zašto?

-- Yaramaz (4) se upucao, eto zato.

-- Tako, a čime?

-- Puškom, ali pištolj mu je pri ruci.

-- Njegovi papiri?

-- Izgledaju kao da su u redu.

-- Otkuda je?

-- Iz AustroUgarske, točnije iz Szabadke, ali živi po cijelom svijetu i poput svih lovaca u stalnom je pokretu.

-- Bečki, ili kajzerov špijun?

-- Allah jedini zna što kriju srca ljudi.

-- Engleska veza?

-- Jamačno.

-- Vidi ti našeg Lovca...

-- Ah, ništa osobito, druženje s, uglavnom, dobro poznatim podanicima krune rade protivu naših interesa, i donedavno s lordom A.

-- Ooo, taj lord A. Bio je čudan čovjek, zar ne? Jeste li se postarali za oprostajno pismo, ili neku bilješku...?

-- Nije bilo dovoljno vremena, smislili smo nešto bolje...

-- Nešto bolje? Koji među vama je smišljao?

-- Pa, ja sam taj i smislio sam: ono što nam je bilo nadohvat kovčeg s travom!

-- Kovčeg s travom? Ne razumijem.

-- Kovčeg iznad kojeg smo ubili Lovca bio je skoro do vrha pun zemlje: u nj je bila zasadena trava. Čim smo ga upucali, nagnuli smo nad tu travu u kovčegu i zemlja ju je upila.

-- Tako, dakle, zemlja ju je upila.

-- Otkuda taj kovčeg?

-- Posvuda ga je nosio sa sobom.

-- A zemlja?

-- Zemlja k'o zemlja, izgleda obično, ali je tamnija, skoro crna.. ne znam, izgleda nekako masna...

-- Kažeš, masna...

-- Da, efendijo, masna...

-- Selime, zašto bi ljudi ubijali, napose ako su bogati i imaju sve kao ovaj Lovac Oskar?

-- Ne znam, efendijo, možda zato što su osamili, prestali se šaliti i psovati...

-- Ili zato što su izgubili strah od smrti, od silnog i nepodnošljivog osjećanja krivnje i kajanja, razumiješ li ti mene, Selime?

-- Da, efendijo, doista Vas razumijem!

Pogrebna povorka

«Nitko nije mogao dokučiti što, uistinu, kriju srca tisuće i tisuće promatrača na tom putu prema groblju čitali su Subotičani 3. lipnja 1914. godine iz pera izvještača lista Bácskai Hírlap ali nam se učinilo da je ova povorka bila svečani sprčaj života koji je ostao vječito mlad i

radi toga što je Oskar Vojnić smogao hrabrosti da se zauvijek oprostí od ovog svijeta. Na trijumfalnu povorku od više tisuća sudionika zvuci truba nisu prenosili mučnu pomisao o smrti, već stanovitu slavu života, lijepog i do kraja mladog života, koji je ispred iznemoglosti Oskar Vojnić od sebe otpustio.

Ispred i iznad tisuće ljudi koji su se teturali prema groblju po putu čistom, opranom od ljetne kiše, kola Oskara Vojnića okićena cvijećem i lovorom, sa zapregom od šest konja, lebdjela su kao simbol snage i mladalačke hrabrosti, koji govori o tomu da je naš lovac jednim jedinim, dobro usmjerenim hicem oborio svog najvećeg neprijatelja, starost, kao što je to činio sa zvjerima u divljini Afrike.»

Posjetnice

Uz oporuku koju je, kao i obično, pred polazak na putovanje ostavljao kod javnog bilježnika Rehra u jednu kutiju od ebanovine Oskar Vojnić ostavljao je i kuverte adresirane prijateljima širom svijeta. U svakom je kuvertu bila posjetnica, a ispod imena vlastoručno, zelenim crnilom, ispisano: **umro**. U kuvertu adresiranom na Amaliju pl. Vojnich, nalazilo se nekoliko papira s kraćim zabilješkama.

San

«Jutros mi je lord A. tijekom doručka prepričao dio svog noćasnog, neobičnog, sna u kojem su se pojavili Arijadna, Tezej i Minotaur. S posebnim osjećajem za točno lord mi je doslovce ispričao slijedeći dijalog:

-- Vjeruješ li, Arijadna reče Tezej da se Minotaur gotovo i nije branio?

-- Zar? Tako?

-- Da, ušao sam, bolje reći ušetao se u njegovu sobu, on je ustao od radnog stola i okrenuo se prema meni, ispalio sam hitac pravo u njegovo srce, zatim sam izašao i ne osvrćući se. Pušku sam naslonio na vratnice. (Kasnije sam se vratio po nju i ponio je sa sobom. Isuviše je skupocjena.)

-- A kako se on ponašao prije pucnja?

-- Zazvučat će ti nevjerovatno: izgledalo mi je kao da me je iščekivao.

-- Hm, zanimljivo. Kažeš, kao da te je iščekivao?

-- Da, i meni je sve to bilo čudno, ali se nisam dao zbuniti.

-- Tako, dakle, nisi se dao zbuniti? Baš lijepo! Pametan si ti momak!»

Zapisao sam njegov neobičan san mada takve stvari ranije nisam činio, kao da sam predosjećao da će se nešto dogoditi. Sutradan ujutro na recepciji sam obaviješten da se lord A. te noći ubio svojim pištoljem.

Green Light

Pismo bez nadnevka, napisano zelenim crnilom. Možda ga je smiješao sam Tot, staroegipatski bog pisara i bog mudrosti, gospodar magija i iscjelitelj, od crne i masne zemlje koju su mu donosile karavane odnekud iz daleka, uz dodavanje samo njemu znanih stvari i trava mrmljao je na lošem engleskom Amer, sobar portsajdskog **Eastern hotela**, dopunjujući se

riječima iz materinskog koptskog jezika, razmještajući pribor za pisanje i hartiju po pisaćem stolu, ne prestajući ni kada je Oskar Vojnić već uveliko pisao.

«Draga moja konteso,

smrt bilo kojeg bića, pa tako i naša vlastita, ne zavrjeđuje ništa drugo do li prezir i gnušanje. Umjesto da se prepustimo slikama jeze i užasa, posegnimo radije za ironičnim poigravanjem smrću.

Zato nisam mogao ostati uz Vas i čekati dolazak smrti sred te naše malo primitivne bunjevačke metropole? («Prisne», kako bismo to rekli da znamo naš maternji. Vi i ja, draga i dobra moja konteso.)

Možda bih jednom mogao pokušati nabrojiti sve što sam od Vas naučio i dobio ma cousine, toliko toga... a najvažnija je ljubav. Bježao sam i bježao da bih Vas mogao ljubiti, otvorenih i zatvorenih očiju. I nije prošao ni jedan jedini dan, a da zbog toga nisam osjetio bol i zalio je suzama. I znao sam dokle god budem imao Vas nikada neću ostarjeti.

Naši se životi svejedno odigravaju nadomak metropole i nekropole. Između je središte u kojem nema ničeg, ono je prazno, sve što postoji nalazi se na rubovima, prema periferiji, izvan zamišljene točke oko koje se sve okreće. Kad smo o tome posljedni put razgovarali, rekli ste:

-- Ne razumijem ono što govorite. Zar je Vaše srce prazno?

Ma cousine, bez Vas ono bi doista bilo potpuno prazno, u toj mjeri prazno da bi se kroz njega moglo nišani i pucati na divljač u trku, što bi da se rasprši u šikari. Ponekad mislim to središte, to praznina je ono mjesto na kojem ću obitavati poslije vlastite smrti. Sve što je izvan njega je rapsruće središta. Samo ne znam što se zbiva onima koji se provuku kroz to središte poput lorda Ashctona.

Ali, ja znam da Vi niste od mene očekivali da ću ostati uz vaš skut, ustrašeno i samosažaljivo drhtureći od pomisli na tren kada će me uneti kapelu, gdje bi se u našoj nazočnosti, tete-a-tete trebali susresti život i smrt, želja za vječnim postojanjem i dokaz posvemašnje privremenosti (ma koliko smo se tijekom života trudili da pronađemo dokaze nekakve priželjkivan besmrtnosti).

Na kraju Vas molim, kada već budem spakiran onaj kovčeg, ne dopustite da se moj pogrebni grob pretvori u pozornicu nečijeg promašene života, moja smrt neka posluži kao citat onim kojima je život uskratio smisao.

Najavljene dnevničke zabilješke

Iz Dnevnika 1912-1913. Géze Csátha (tiskano 1988. godine u novosadskom časopisu H nedostaju dvije stranice koje su istrgnute sveske u koju je Csáth unosi svoje dnevničke zabilješke, te dvije stranice odložio je u autor primjerak svoje knjige «Psihološki mehanizmi duševnih bolesti», ali su odatle nestale i Csáth je s vremena na vrijeme ustrajno tražiti preturajući po svojim papirima i knjigama. I zapisa posvećen je prisjećanju na dvije bu noći provedene početkom svibnja 1911. godine Amalijom pl. Vojnits u peštanskom stanu njenog pravnog zastupnika dr. Kálmána Horvátha donjoj četvrtini stranice nalazi se kraća zabilješka o susretu s Oszkárom Vojnitsem u tih dana privodio kraju posljednje pripreme

TORANJ

Treći nastavak teksta s nadnaslovom «Inercija identiteta» u subotičkom dvotjedniku «Žig» naslovljen «Vukovar» završava rečenicom: «i dalje pišem roman i živim zahvaljući...».. sada dodajem iz samo meni znanih razloga: zahvaljući poeziji. Ne pjesmi, podplašujem, **poeziji**. Poezija je po obujmu dovoljno širok pojam da obuhvati sve one neshvaćenosti, u kojima drugi (u poeziju neupućeni) iznalaze značenja koja ih muče i interesiraju, a za dnevnu političku su uporabu, a pjesnik ako je pjesnik nije htio reći ništa. Ništa! Sem da pjesmu rodi, stvori, genteski, ontološki, teološki... suvišno je ovo, ali za one koji u poeziji vide sve to što vide mora se reći, jer oni u pjesmi nalaze dodatni sadržajni talog od onog što je pjesnik htio, želio ili mogao ispjevati, narisati, namastiti, uglazbiti... Opetujem, u početku ipak tekst bijaše, onda su došli umovi, moćni, u vremenu trajanja nemoćni, da tekst dopišu što su «pjesnici htjeli», odnosno što su drugi od njih zahtijevali. Tak normalno, za ovo stoljeće Sada u ovom broju bit ću blaži, te tekst nastavljam s dozom resentimenta. Pišem drugom notom, trećim manrom, prigodnički; bez zlih namjera, na izlasku smo iz milenija. Trebam reći što mi je u njemu u ovom vijeku, bilo lijepo, ili bar kako sam čitao ljepotu, jasno u kritičkom ali ne i samokritičnom tonu.. A bilo je lijepoga, ne može se reći da nije. Mada ima mnogo razloga da o XX. stoljeću mislimo loše, ružno, s munkoevskim krikom. Pa nastavljam:

Bio sam, bili smo, pored izgubljene, žrtvovane i odbačene generacije, mi «pjesnici» jedini pravi disidenti vijeka. Iz kože se nije moglo, a bolji običaji ipak nalažu o pokojnicima, najljepše. A stoljeće je na izdisaju; dok pišem ostalo je još nekoliko sati.. Bit će i doći će vremena za analize, vivisekciranje i ostalo skeniranje da se više, mudrije i odgovornije o minulom vijeku kaže, i to od neopterećenih ljudi. Problema ima, baviti se minulom godinom (2000.) stoljećem (XX.) ili milenijem (II.), nije ni lako ni jednostavno, distanca treba, bar ona sa zadržkom. Neki, na koncu trećeg milenija će se zapitati da li je moguće da je XX. vijek, bio replika srednjeg vijeka II. milenija? Ratovi, glad, bolesti, mrak, logori, umjesto konja tenkovi... Uz olakotnu okolnost dopisujem: bilo je moguće. Mada se mnogo toga dogodilo izvan moje moći, ipak zahvaljujem minulom vijeku. Rođen sam u njemu, od majke Ruže, oca Luke, ne mojom voljom, no po želji Boga i njeve ljubavi, ostalo, mea culpa. Odrasto između Kera, Mlake, Bajnata i Sente. Vjerojatno (siguran sam) da mogućem pariškom čitatelju ovo ne znači ništa. Upozoravam nepažljivog mogućeg čitatelja grada svjetlosti da Senta nije Seina; ni nalik, a nije ni blizu Mlaki. Dio djetinjstva proveo sam na salašu, Malom Paliću, kao svinjar, kasnije o tom «spivo pismu». Sada mi je krivo, žao, što nekim ljudima ne umijem, ne mogu objasniti što je salaš. Kada kažem salaš, to je divan. Još sam manje razumljiv i shvatljiv. Naši salaš nisu cijenili, bio im je blizu tornja. Na dohvat ruke. A on nas je održao! Drugi, koji nisu salaš upoznali bio im je mnogo daleko od tornja, došli su s koferima, u ono vrijeme najlonske vrećice su bile skupe. No, stoji razumljiva ali ne i prihvatljiva činjenica da grad nisu zavoljeli. Kako bi i mogli? Oni su se dobro okoristili, omastili. Ne zamjeram, tko nam je kriv, takvi smo. Sve

vrijeme od ranjenika tovim samo prasiće uvijek ab ovo. A tko se mnogo miješa u mekinje, kad-tad pojedu ga šildani. Korzo, čuveni subotički korzo (uspjeli smo ga ubogaljiti) za mene je došao kasnije. U vrijeme šušakavaca, šimika, kaputa od vražije kože... A nekada, nediljom, poslije velike mise, naše Bunjevke, u lionskoj svili kada su korzom prošetale, i Lion im je zavidio. Bila je to revija ljepote, o momcima ne bih.

Toranj, toranj Gradske kuće za nas Subotičane nije bio objekt orijentacije, niti poged iz kosa na točno vrijeme. Toranj je bio i ostao dio nas, sukus duše. Kamo kreneš, pođeš, on je u tebi. Pun imaginarne snage, gura naprijed sat na tornju, rijetko je pokazivao točno vrijeme. A nije to bila ni njegova nakana, na njemu se vrijeme zaustavilo, za sve one kojima je do vječnosti stalo, a nisu imali vremena gledati na sat. Stalno je pokazivao prst do podne. I sad ubardaj: koliko je sati. Riječju, u sjeni tornja u djetinjstvu dogodilo mi se djetinjstvu. U XX. stoljeću sam se i oženio, rastao. Imam dvije ćerke, unuku i unuka. Upoznao žena, zavolio Kaću. Kad je bilo kasno, oprost, ako možeš, a bolje zaboravi, lakše je. Volio Jasnu, Zagrepčanku. Razišli se na Kvaterniku, kako se teški trenucu pretvaraju u lijepe uspomene. O tome ni Dante u Devetom krugu «Pakla» ne pjeva..

Mного putovao -- Pariz: šest puta, Prag: neću brojati, London, Birmingham, Moskva, onda Lenjingrad, Vladivostok, Bukurešt, Budimpešta, Lozana, Venecija, Trst... prvi razred osnovne završio, prvo polugođe u Đeneral Jankoviću, drugo u Obiliću. Četiri puta se verao na Triglav u običnim radničkim gojzericama, prepješačio Zlatibor, Taru, Zlatar, Durmitor, uzduž i poprijeko, Vojvodinu biciklom prijeko i uzduž. Lijepo. Upoznao prijatelje. Izgubio prijatelje. Konačno, a ne na kraju, pokrenuo «Žig». Može se nabrajati. Objavio šest knjiga, preko petsto raznoraznih jedinica po časopisima bivše nam Juge. Jedan od rijetkih Subotičana koji je bio kod Krleže. Dopisivao se! Donosim, prvo pismo, ne da se pravdam, već. Bilo je lijepo..

Dragi moj Sekelj,

Ilvala Vam na Vašem pismu od 3. X o.g. Zavrijedilo bi stvarniji odgovor, a to je u okviru. Mog dopisničkog (negativnog) iskustva rijedak slučaj.

Prije svega: koliko Vam je godina, to je prvo? Zatim: ove vrste sastanaka «s neba pa u rebra» pretvaraju se obično u obostrano razočarenje.

Ako pišete (a pretpostavljam da je tako), pošaljite mi, molim Vas, neki od svojih filozofema o bilo čemu što bi moglo poslužiti kao predmet razgovora pak da se eventualno dogovorimo za rendez-vous po nekom planu, jer munje inspiracija udaraju nažalost veoma rijetko. Pozdravlja Vas, do viđenja

Zagreb, 8. X 1973.

M. Krleža

Ne «Moj obračun sa njima» već moj «Obračun sa sobom» na razini identiteta..

Bilo je mogo toga lijepog, one trenutke koje nisam spomenuo, neka mi oprost. Nije to pitanje etike već estetike. Kada bismo ljepotu opisali, do kraja, dogodila bi nam se prava katastrofa. Ubili bismo duha u nama.

Vojislav Sekelj

put po Indoneziji. Csáth mu, (razumije se!), na koji način nije stavio do znanja da je imao ban susret s njegovom bliskom rođakom. Svim pri dnu prve stranice, u naglašenom pravilnom, iako slobodoručno crtanom pravokutniku upisan je obračun troškova liječenje (izvjesne, ili izvjesnog) Sz. Cs. U iznosu od 640 kruna, a pri kraju druge strane naznači se crtež na kojem muškarac (Csáth, dragme) vodi ljubav s nekom punačkom ženom, dok druga jedna žena, naga, izazovnih obina, moglo bi se reći mješavinom slostrašća i zgroženosti, promatra prizor. Jéli Oszkár Vojnits u njoj mogao prepoznati Alaliju pl. Vojnits?

Slamenjeno dte

Klata Dulits (djevojačko Vojnits) koju su napali i celomično rastrgili vukovi u blizini Subotice u 92 godini nosila je mrtvo dijete skamenjeno čivih šezdeset godina, napisala su u jednom pcerljivom izvješću dva austrijska liječnika, iz priče princa koji je s vojskom prošao kroz Soticu. U pismu upućenom u Beč po specialnom kuriru carici Mariji Tereziji oni su opali kako su utvrdili da u maternici ima «slamenjeno» dijete.

Imala je veliko tkivo koje se protezalo od karlice dorha desnog rebra napisali su dr. Paul Speiser i c. Konrád Brezina. «Jednog zimskog jutra voici su nas pozvali da u šumi nedaleko od Sotice, u blizini puta prema Čikeriji, poledamo leš jedne starice koju su tog jutra našli vukovi na očigled izvjesnih kirajdžija. Venakon prvog očevida posumnjali smo da ona u sobi ima nešto veliko, poput skamenjeg djeteta. Kanije smo autopsijom utvrdili da je doista mola skamenjeno dijete staro oko 33 sedmice. Nja sin Milák Dulits prisjetio se da je njegova maza bila trudna kada je imala oko 33 godine, te da e navodno stanovito vrijeme trpila jake bolve u predjelu stomaka a onda se oporavila. Poije toga više nikad nije болоvala, izjavio je nje sin, bila je odličnog zdravlja, ali više nije radja zbog čega ju je njegov otac đurđinski zemljoposjednik Lazo Dulits (Tandreskov) odicio i doveo u kuću drugu ženu, izjavio je potenuti Milák, koji je nedavno napunio 65 gona.

Bilške:

1. (ar.) Pozdrav, i božja milost neka je na Vas
2. (ar.) Pozdravljam te
3. (ar.) Ime 36. poglavlja (sure) Kur'ana Jasin se uči «pred dušu» umrlih
4. (tur.) Nevaljalac

Privatna specijalistička stomatološka ordinacija
IA NOVOJ ADRESI!!!

Subotica, Đure Đakovića 7/A, Tel.:024/554-136

D. Horvat Robert

spe. usluge ortopedije
vija i zuba za decu

opće stomatološke usluge
sv vrsta za odrasle

RADNO VREME:

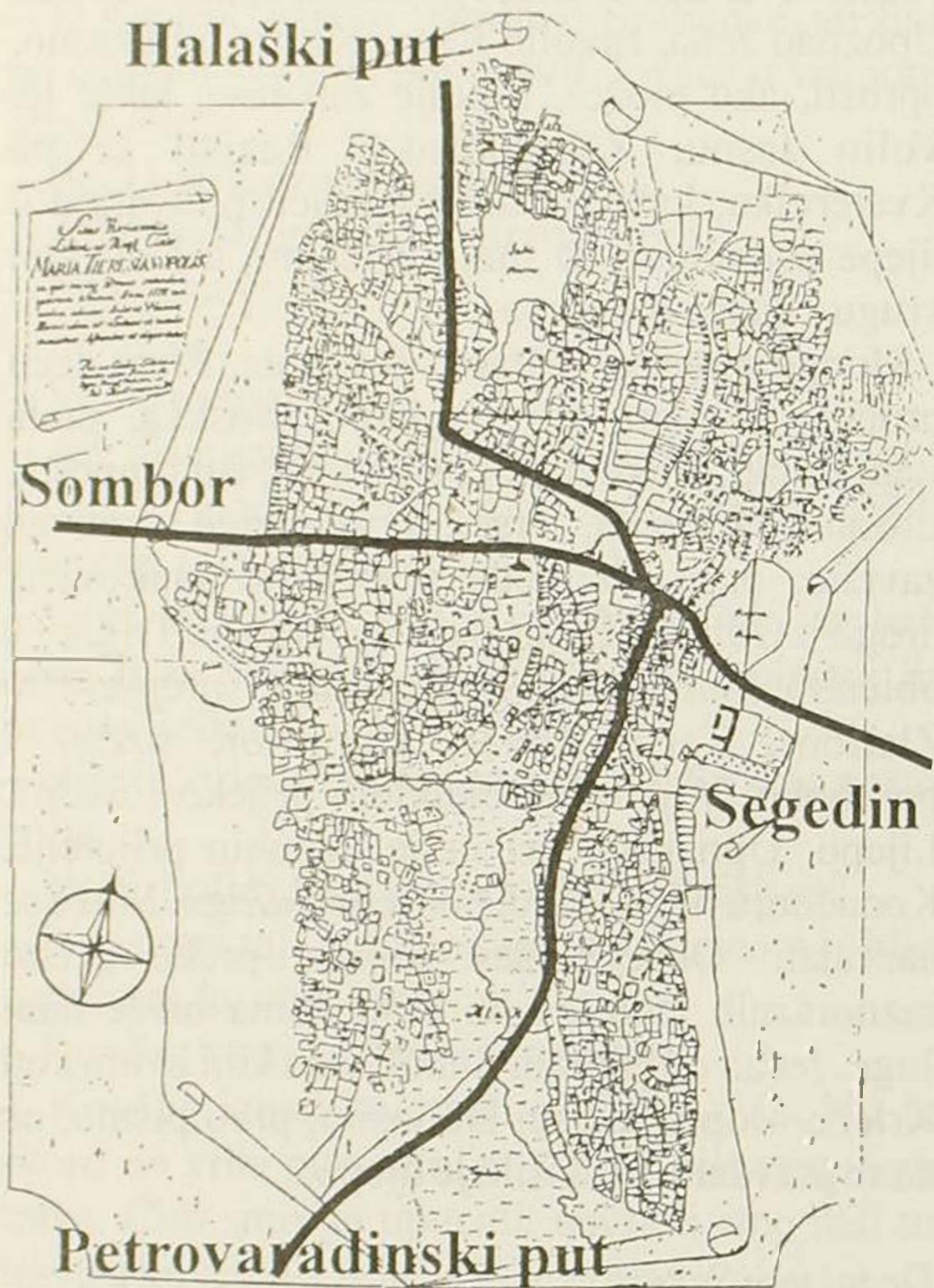
Ponedjeljak	8-12 15-19
Utorak	8-12 15-18
Sreda	8-12
Četvrtak	15-19
Petak	8-12
Subota	9-11

Satne božićne i novogodišnje praznike

Greške i zablude u gradogradnji

Možda je štovanom Čitaocu u prvi mah izgledalo neuobičajeno kada sam kazivao da grad treba razumeti i biti u njegovom planiranju vizionar. Videti u trenutku njegovog osmišljanja za budućnost, ono što će se neumitno morati deseti. Ne slučajno, nipomenuo sam i bulevare, ali i odluke gradske uprave koje naknadno uslede. Danas, posle dva veka kontinuirane planske izgradnje možda je najkise biti kritičar a nezahvalno biti vizionar.

No nek ostane u razmišljanju o ovoj temi saobraćaja u gradu i njegovoj pešačkoj zoni jedna istorsijska činjenica, ne samo arhivski zaeležena u raznim odlukama i planovima već i u stvarnom prostoru kako grada u celini tako i njegovog današnjeg istorijskog jezgra. Poduže vremena sedeći nad prvom kartom grada iz 1778. godine vidim uistinu, između mnogih logičnih i prepoznatljivih detalja na prostoru ondašnjeg pa i sadašnjeg grada ipak dve koje po pitanju regulacije saobraćaja u gradu izrazito ukazuju na suštinsko pitanje ove problematike.

Prva je da je današnji Trg Republike bio neizgrađen, a druga da je gradska uprava morala po zakonu, prema toj naredbi povećati o sticanju svog STATUSA "slobodnog kraljevskog grada"(?) da istu tu varoš iliti ondadašnju palanku opkopa šančevima te izgradi VAROŠKE KAPIJE, koje su u suštini danas gledano zapravo bile NE KONTROLA "ZA ULAZAK SUMNJIVIH LIČA", već novčani namet za lokalno, okolno stanovništvo naseljeno po pustarama, kao i za putnike namernike u poštanskim kočijama ili za putujujuće trgovce da bi uopšte mogli ući u varoš Suboticu, zadržavši se u njoj, ili samo u proputovanju kroz nju.

Možda onda nije ni slučajno što se od onomad kraja XVIII./osamenaestog/ vek danas sačuvao u narodu izraz za te KAPIJE "gradske" trošarine, mitnice ili carinarnice!

Naime, radi se o tome da se te takozvane "greške" ili "zablude" planera iz prošlog XIX veka mogu smatrati samo uslovnim obzirom da je GRAD imao strogo kontrolisane ulaze, koji su se ukrštali ama baš na samom TRŽIŠTU, podgrada nekadašnje utvrde, a danas uređenim parkom sa nazivom današnjim: Trg republike. Onomad taj prostor nije bio izgrađen. Bila su to i

ostala dva još uvek dominantna pravca istok-zapad (tzv. segedinski i somborski put), a drugi pravac, sever-jug (tzv. stari "petrovaradinski put" danas nazivana ulica Braće Radića i "halaški put" danas Karadordev ili "kelebijski". (videti grafički prilog).

Ipak planerima iz devetnaestog veka nemožemo zameriti što nisu planirali NOVE BULEVARE, u ono doba uistinu običnoj palanci sa objektima uglavnom pokrivenim tršćanim krovovima sa podosta kuća bez odžaka ili po nekim još od drveta. Uistinu, za njih je tada bilo nezamislivo da će na kraju narednog veka XX (dvadesetog) biti potrebno projektovati, ne samo bulevare nego i obilaznice oko grada, kao i autoputeve!

(U sledećem broju: Počeci formiranja trgova i regulacije saobraćaja) **mr Antun Rudinski.**

Kazivanje od dunava

Ima tome i ne baš toliko vremena unazad, kada je Udruženje urbanista Srbije održalo međunarodno savetovanje u Kladovu sa temom KULTURNE VREDNOSTI KAO OSNOV PROSTORNE INTEGRACIJE PODUNAVSKIH ZEMALJA.

Bilo je to, ama baš između 27. i 30. oktobra, one 2000 te godine, kada su bile restrikcije struje, ali obzirom, da smo mi kao učesnici boravili u Kladovu, ispod derdapske brane, a preko puta nam je bio Turn Severin, tu "netašicu iliti restrikciju" nismo ni primetili.

Ispred moje firme, JP Zavod za urbanizam i uređivanje grada Subotice, imao sam tu čast i zadovoljstvo da nešto kazivam o Dunavu i naseljima pored njegovog bivšeg i sadašnjeg vodotoka. Tema mog referata bila je UTICAJ VODOTOKA DUNAVA I VELIKOG BAČKOG KANALA NA SPECIFIČNOST URBANIH MATRICA NASELJA: BAČKI BREG, KOLUT, BEZDAN I BAČKI MONOŠTOR. Tema je svakako izuzetno zanimljiva obzirom na položaj ovih naselja koji su

se u prošlosti nalazili uz bivše korito starog toka Dunava, što se normalno danas već i zaboravilo obzirom na njegove brojne regulacije tokom XIX veka.

Slušajući brojne kolege, prostorne planere, arhitekte, projektante, istoričare umetnosti, kao i kolege iz domena zaštite spomenika kulture, pa i ekološke, a ekonomista nije ni bilo, zaključio sam, obzirom na dopušteno vreme izlaganja od svega šest minuta, sabravši sve ono što sam čuo od njih i ono što sam znamo o Dunavu, obratio sam se ovako: - Volim Dunav, ali godinama razmišljam i postavljam sebi dva pitanja, na koja nikako ne nalazim odgovor. Prvo je, zašto izvire u Crnoj šumi a uliva se u Crno more?

Drugo pitanje koje sam postavio i prisutnim kolegama je da li je na kraju merkantilizma i početka industrijske revolucije, sredinom XIX veka, kada je J. Štraus /mladi/ napisao danas tako popularan valcer "Na lepom plavom Dunavu" uistinu Dunav bio bistra i prozirna reka, kojoj je tu boju davao dunavski pesak ili plavog neba iznad njega?

Normalno zahvalio sam se ljubaznim domaćinima, gde su nas tokom čitavog savetovanja pratili predivni zvuci ove muzike.

O samom referatu sam dao vrlo kratko obilazjenje uz navođenje normalno tri osnovna preduslova prisustvo vode, geomorfološke karakteristike terena, ali po pavilu i pedološke, obzirom da su to samo takvim prostorima Severne Bačke ubicirana naselja.

Ukupno sagledavši sva Vaša izlaganja, o potopljenim spomenicima kulture, o devastiranim, kao što je recimo Golubac, Lepenski Vir itd. postavljam pitanje i sebi i Vama: da li ste ikad zamisli da je donji tok panonskog Dunava i njegovo medurječje specifična višemilenijumska ali PANONSKA kultura, koja se može porediti sa recimo i kulturama među rečja Tigrisa i Eufrata.

Svi pokušaji da se Dunav zaustavi oduvek su ostali bezuspešni!

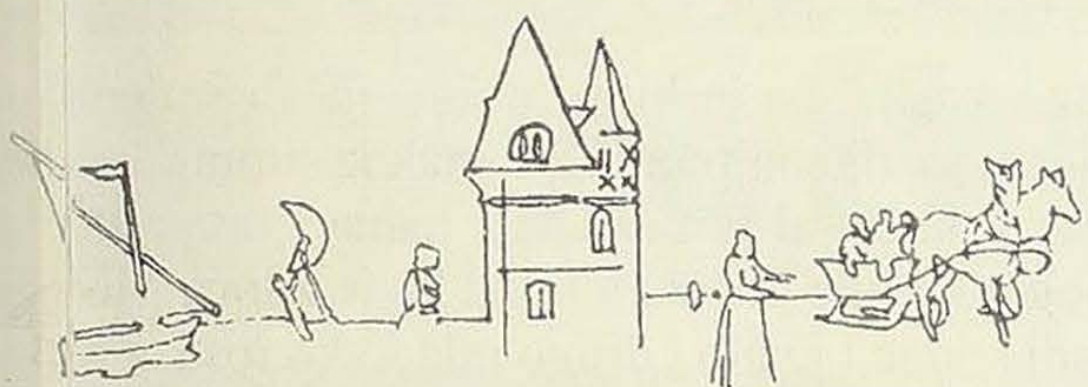
Srušimo branu, pustimo Dunav da slobodno teče, a brodovi uzvodno i nizvodno plove i kao što je na prikazanoj karti iz XVIII veka gde nisu označene granice, da mi koji smo stanovnici podunavskih zemalja slobodno možemo ploviti bez pasoša njegovim tokom i tokom njegovih pritoka. Tada će ponovo biti pristupačna i kulturna baština milenijumska, o ekologiji da ne govorim a ekonomski efekti za sve podunavske zemlje, o nekadašnjih- kako ih istoričari zovu GVOZDENIH VRATA, zasigurno bi postala neka nova recimo ZLATNA VRATA.! **mr Antun Rudinski.**

U božićnom vrimenu, pribogatom narodnim običajima, naši stari su, a osobito salašari, veliku važnost davali božićnjaku i njegovom izgledu. Za Božić su ispekli kolača koliko je tribalo ukćanima, a med njima je najlipči božićnjak koji je u božićnom vrimenu stajao nastalu ko oličenje slavlja rođenja Isusa.

Kako se peče božićnjak

Čitalo nam je sačuvano u pripovidanju da su naši stari kadgod po lipom vrimenu nosili mlino žito u vodenice na Dunavu kod Aptina, koje su mlile bolje brašno od vitenjača il *suvaja, a kasnije* vatrenki. Od brašna iz vodenice su najprija ostavili koloče njim tribat za božićnjak i kolače.

Božićni kolači se peku na Badnje jutro. Več prija tog reduša je prosijala čisto brašno i ostavila ga u *načvama da se priko

no zagrije na toplotu sobe. Reduša je tog jutra uranila, uredila se i prija neg se latila zalivavanja tista, nad načvama je obavila molbu za zafale da ima brašna i molbe da joj dođe košiči, a osobito božićnjak, što bolje uspiju. Božićnjak peče najiskusnija reduša, a u tom poslu pomažu i mlađe ženske iz obitelji da i one nauče kako te kolače treba praviti.

Reduša je najprija u potribnoj količini mlika rastvorila pivni kvas, s malo putra da tisto bude mekše, dodala šećera i soli po ukusu i utukla tri-četri jajeta. S mlika i dodacima obogaćenim mlikom počela je zakuvavat tisto dotleg dok se više nij lipilo za načve i za prste. Dok se tisto dizlo, užarena je peć. Krenito tisto reduša je vadila i raskuvala na siniji na željeni broj kolača, pokrila ga čaršapom i tako ostavila oko frtalj sata. Najprija je napravila božićnjak, a od priostalog tista ostale koloče. Božićni kolači se pletu ko i lakumići iz tista izdužene pletenice čiji se kraj zavrne u sridinu. Na ovaj postupak se zdravo pazi, jel kak se on uradi tako će izgledan bit i kolač. Božićnjak još mož praviti kad se iz sridinog tista umisto pletenica naprave tri lepanje debljine oko 2 centi, od koji je dolja pričnika oko 20-25 centi, i opaše je upltenim pojasacom. Na nju metne sridnju lepanju koja je s takim pojasacom malko uža od plnje. Na sridnju lepanju metne gornju koja je s pajasacom uža tako da je s njom suza kolač. Kad je to obavila, onda isplete i prija kolača metne uvrćen prikrižak nalik na liž, a u sridini utisne novčić, koji će kad se pečme na Novu godinu nalazaču doneti sridinu. Kad je božićnjak, a i drugi kolači, pečomljen odozgor ga percem primaže kurancetom jajeta, da bi pečen bijo poednako rumen.

Božićnjak

Čim su se kolači krenili, a peć danila, reduša ji je oprezno poslagala, rasporedila u peći i pekla dok ne porumene.

Kićenje božićnjaka

Božićnjak kiti najspretnija reduša, al joj u tom svesrdno pomažu mlađe ženske, čak i ženska dica da nauče tu nadahnutu rukotvorinu. Najprija na prikrižak ispletu i poslažu pet ruža: jedna je u sridini, a po jedna na svakom kraju prikriška, koje predstavljaju pet Isusovi rana. Na sridišnjem mistu božićnjaka, u sridini prikriška, je Blažena Divica Marija u krilu s malim Isusom. Na sridi se «posadi» drvo visine dvadesetak-tridesetak centi, *«grana», s nekoliko grančica, na vrhu sa zvizdom vodiljom sveta tri kralja. Na pojasacima se poređaju likovi: čoban, govedar, par volova na koje su spretnije metnile i jaram, krmača kako doji prasice, nasadena kvočka ispod koje viri nekoliko jaja, pivac s kokoškama, pućak s pućkom, nekoliko gusaka, često *ševa, žitna kamara, sunce, misec...

Onovrimeno su Tavankućanke i Mirgešanke mećale i po grozd grožđa, a di koja spretnija je napravila evenku i vinsko bure. Na ritko, al bilo je i taki koje su na božićnjak mećale i *zmiju.

S velikom brigom je u čeljadskoj sobi postavljen astal za božićne blagdane: ovlaš razvučena slama pokrivena je bilim,

uštirkanim i bresprikorno izroljanim, čaršapom. U pročelju na srid *astala je namišćen božićnjak, okićen s nekoliko ora u lupinji i suvi šljiva, i kojom rumenom jabukom. Oko božićnjaka je poslagano nekoliko napravljeni ovaca, koje s likovima na ispečenom božićnjaku predstavljaju mali obiteljski betlem, u čijem je sridištu novorođeni Isus, u krilu Majke Božje. S jedne i druge strane božićnjaka je po jedan mali sud s ozelenjenim žitom, posijanim na sv. Lucu.

Važnost božićnjaka

Adet kićenja božićnjaka predstavlja unošenje malog betlema u svaku obitelj, jel su u davnini crkve bile na ritko i daleko raštrkanim salašima, a da bi u svakoj obitelji doživili u crkvama viđen betlem, napravili su ga sebi na božićnjaku.

Bunjevački obiteljski betlem na božićnjaku je s josagom kojeg su odranjivali salašari i u tom se razlikuje od životinja u izvornom Betlehemu napravljenim u crkvama, jel su salašarskom betlemu reduše dodale životinje iz naši avlija, osobito pilež i krmaču, iako nji nema u crkvenom betlemu. Božićnjak je osto na astalu sve do užne na Novu godinu kad ga je domaćin svečano načo: prikrižijo, odozgor zasiko i u njegov nalije zaostalo vino iz čašice kojim je utrnijo svićicu, i raspolovijo ga na glavi položaja il najmlađeg diteta i svakom za astalom podilijo po jedan komad, a najsrčiji je bijo kome je dopo komad u kojem je našo *novčić. Alojzije Stantić

* Suvaja je mlin u kojem žrvanj okreću konji priko dorongi.

* Vatrenka je mlin kojeg tira kazan il motor s unutrašnjim sagorivanjem.

* Načve se hasniraju samo za zakuvavanje kruva, kolača, tarane isl.

* Božićna grana, jela il smreka, koje danas kitimo za Božić je novijeg datuma, a sve do sridine prve polovice XX. vika osobito salašari su najčešće sami pravili božićnu granu: odabrali su lipči komad korovske metle, oprali, osušili i obmotali tistom, ovlaš napekli tisto na granu i posli je kitili. Tako je najprija izgledala božićna grana.

* Ševa je omiljena ptica zemljoradnika, u polju njim često nad glavom lebdi i piva, a s takom pismom pozdravlja ujtru rano risare na pletenju uža, svinjare sa svinjama na strniki...

* Onovrimeno su mećali i zmiju na božićnjak, jel je i ona bila u Božjoj bašči, a ukućane triba da podsicia da se klone napasti koja vreba na svakom koraku.

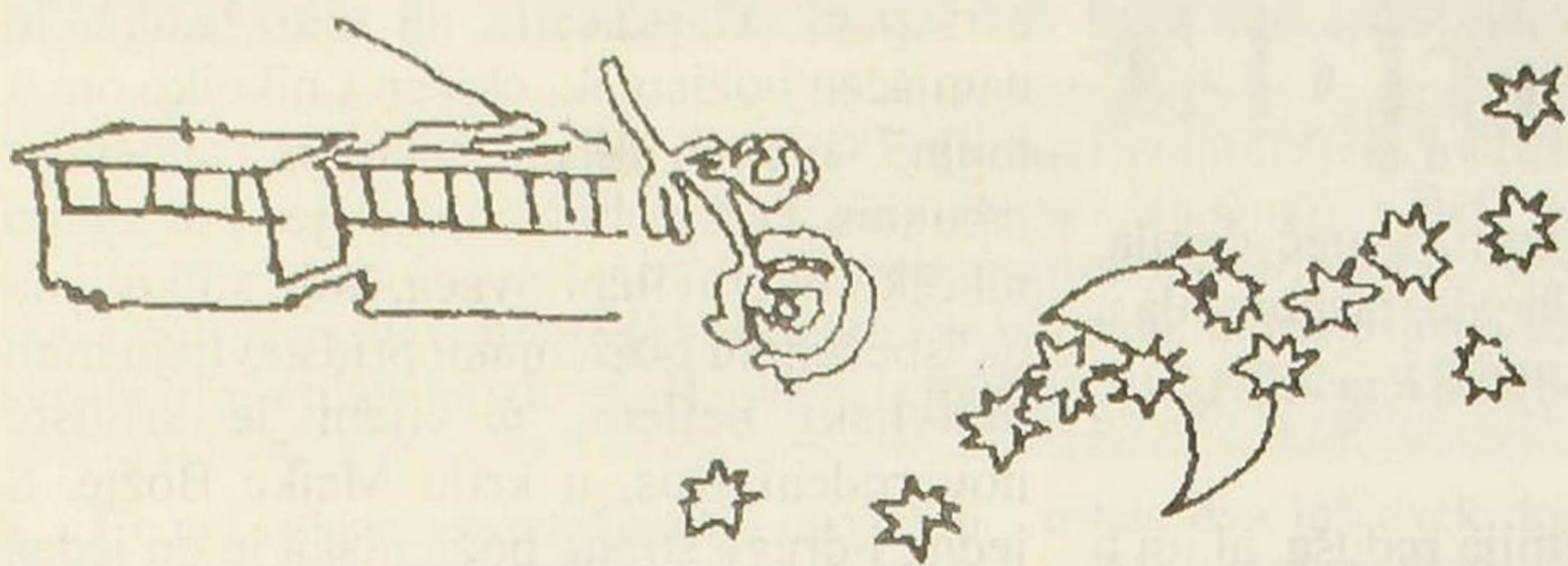
* Posli poidenog grava u večeri na Badnje večje, dok su čekali da reduša

doneše nasuvo, čeljad su za astalom negleduš izvlačili po jednu slamku i po njezinoj duljini ocinjivali koliko će njim bit dugačak život.

* Kad načima božićnjak, domaćin ga najpre prikriži, malko zasiče, u sridinu nalije malo vina i razlomi ga na glavi diteta, da bude prosvićeno. Čest je običaj da su načenu krajcaru dali prosjaku za sriću, jel će ona doneti sriću u odranjivanju josaga il ako se štogod vridnije kupuje, biće sriće u kupovini, a bilo je i takog da su krajcaru metnili u maramici zamotan buđelar i zadili ga za slime, sa željom da u buđelaru uvik bude novaca za cilu obitelj, a ne samo za onog ko je našo novčić.

Želja zvana tramvaj

Što Uredništvo "Žiga" u novom mileniju želi gradu p. t. **SUBOTICI?** Muke nisu male, milenij traje tisuću i hiljadu godina. Ipak, treba se odlučiti, ne iz mogućeg uvjerenja, promašenih iluzija, nego iz rakursa želja. Ne treba nam metro, želimo Subotici vratiti tramvaj, ne kao resiment djetinjstva i mladosti naše, već kao duhovnu potrebu grada. Toranj Kuće Gradske, bez tramvaja pati. Plače! Pored ostalog, želimo da dobijemo teatar, kazalište, pozorište, színház, koji zaslužujemo. Želimo da nam ukinu rampe, recimo u Strossmayerovoj, želimo da dobijemo kavanu s početka stoljeća, pod tornjem Gradske kuće. Želimo, mnogo toga želimo. A obaško, članovi uredništva "Žiga", žele da im glodur dobije nove naočale. Dosta je šlepovanja na selotejpu..

Sretan milenij, svima.

"Žig"

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

e-mail:funero@funero.co.yu
Subotica, Karađorđev put 2
55-44-33 danonoćno
Bajmok, JNA 3
762-024 danonoćno

Palić, Jo Lajoša 18
u cvjećarnici "Orhideja"
753-759
Horgoš, Borisa Kidriča 7
792-202

Vic

Prid Badnje večer uđe Stipan u mijanu, a na Bajnatu, naruči zamedljanu, pita: «Pošto?». Ober donese zamedljanu i kaže: plaća se unaprid! Stipan zbunjeno uzvraća: «Zašto unaprid?». Ober na to: ako ovu rakiju popijete, ko zna ko će posli nje ostati živ. A platit treba, med, rakija, posluga. Stipan ostavi osam dinara i izađe. Jel je usput još digod svratio? Iz pouzdani izvora znamo da jeste.

Bunjevačka narodna pripovijetka

Zabilježio i obradio:
Balint Vujkov

Prija oca rođen

Ja se rodio ujutru, a moj bačo uveče. I baš onda u kući nestalo brašna. Kako će se praviti babine brez brašna?! Kaže mi mater da naspem iz ambara žita, pa da odnesem samlit. Oću ja, oću, ni brige me što je noć, mrak gust ko tisto.

Uvatim u kola džakove, na kola natovarim volove i potreč. Kako sam se zažurio, ja zaboravio kandžiju. Odvalim granu topole i šibaj po džakovima da prija zore dođem do vodenice. Kad došo, a na vodi se vidu samo stope od vodenice, a nje nema. Ja zadio u zemlju topolinu granu, na nju oma sletili vrebac i vrebica pa mi kažu:

-- Vodenica očla brat kopinjače.

Šta ću sad?! Češem se iza uva i nisam se dobro ni rašvago, a grana topole narasla ko toranj i vrebac napravio gnjizdo, a vrebica izlegla puno vranića.

Kad je tako, neću ja čekati vodenicu, naću ja nju i dotirat. Nosio sam gaće od šest pola, pa nogavice napunim vranićima i samo dreknem. Prnili vranići, letu one široke gaće sa mnom, ja pivam, a pijanci istrčali iz

Iz starog tiska

Galerija naših velikana

Dido

Kažu da ima još i drugo ime. Ali pravo mu ime niko ne zna. Svi ga poznavaju kao Đidu. Bunjevcima je Đido, Srbima Dida, a unučadima Dida. Po zanimanju je političar, bar on tako tvrdi. Po rezultatu se još to nije moglo do sada zdravo primetiti. Dok ga je narod birao nije bio plaćen, a kako ga nije narod izabrao od toga vremena je plaćen. Da je bać Marko bio na njegovom mistu bio bi zdravo bogat čovik. Istina da bać Marka ni ovako ne boli glava. Đido je u jilu i piću umiren. Kad govori muca, dok se drugim štucica. Popularan je i omiljen, naročito među Srbijancima u Subotici. Najbolji prijatelji su mu Dr Drago Dimitrijević i Boško Nikolić. Navodno i oni njega vole isto toliko, koliko i on njih. Nekada je bio i nogometni sudac, ali zato neka mu Bog sudi. Do sada je već više sidio u buvari nego bać Marko u parlamentu. Elegantan je. Izraziti bunjevački tip, ali je bać Marko od njega bolji tip. Adonis je bio malo lipši, ali nije bio političar kao naš Đido. Nedavno je navršio pedeset godina života. To mu je najveća mana, jer sinator opet može još da bude, ali pedeset godina više nikada.

"Bunjevačko žackalo", 5. travnja 1940.

(Na)učimo divanit

Bilo je u staro vreme svašta, pa je bilo i ovo. Vinčali se jedinaka jedinica baš kad je misec bio najpuniji. Momak iz siromaške kuće i divojka iz siromaške kuće, al je poštena i jedna i druga kuća, nikom dužna ni jedna. Bogat ko nije dužan, a mlad ko je zdrav. Momak i divojka su dvostruko mladi kad je i jedno i drugo mlado ko rosa, a zdrav ko puce. Dvostruko su i bogati, jel ne samo da njevi starci nisu nikom dužni, već su njim čak mogli otkinut komadić zemlje i malo salašića. A i nje dvoje mladi zaradili godišnji kruv, sačuvali koje prasence za odranu spremili koju kokoš za kvočenje, a vinčani kum njim misto dara dao žensk tele.

("Crnak i Crvenko", iz zbirke Balinta Vujkova "Hrvatske narodne pripovijetke", "Sloga", Zagreb, 1957.)

Male opservacije na velike teme

* Na redovitoj sjednici Skupštine općine Subotice, održanoj 22. prosinca, prvi put istrčao je pred mikrofon potpredsjednik iste Skupštine **Nebojša Janjić**. Iz petnih žila, uz očiti brahijalni napor, izjavio je: «Ne stojim iza postuopaka Skupštine opštine Subotica». Pitamo se pita da li član DS-a Nebojša Janjić zna zašto tamo sjedi i zbog čega tamo sjedi. To što nije jasno nama je u redu, ali što nije jasno njemu treba se konzultirati sa svojom strankom.

* Mi Bunjevci smo se u ovome vijeku trudili da od gotovog svinčeta napravimo prase, a potom od praseta svinče, uvijek nanovo, iz početka. Za to vrijeme drugi su oslobodali nam direktorske fotelje. Trenutak je da im izdivanimo: onaj tko se miješa u mekinje pojest će ih šildani. Kad tađ

mijana, kleče i sklapaje ruke:

-- Vidi andela Gabrijele!

A vranići već omatorili, pa kad su čuli da su u andelskim gaćama, jedar čoravi prkanjac grakne:

-- Braćo, to je grijota da ando ima onu sramocku stvar triba je otkinut.

Kad su onda počeli čapat na nezgodnim mistu, ja od muke prigrižem ugaćnjak i iskečo iz nogavica sve krilate goste, pa bu! pao na aždajin rep.

Kad se ona obazrla, oči iskokoštila ko da je vile progutala, pa dreknila:

-- Joj meni, kako je ovo čudo palo na me iz neba?!

Kad me je onda zbacila s repa pa počela bižat, sva se kiša zapalila. Ja ću past prid prag naše kuće, a moj bačo baš kreće s nanom na vinčanje. Kad je vidio da štogod pada ispod aždajinog repa, kum dreknio:

-- Ko je muški nek podmeće šešir, vidite da se aždaja ogalebala pa će nar ukaljat đuvegiju i snašu.

I tako ja srićno padnem baš u kumov šešir, pa sam ga bar malo oprasio o trunja, jel je kuma u njem već tri godine nasadivala kvočke.

Oš lipčeg neg da s aždajinog repa padneš u svatove?! Na astalu kuvati mišovi, doneli u rašetu čorbe, u protaku vina, pa kad smo se oni napuckali i večeru dobro zalili još i metle se počele nadigravat. Ko z dokle bi svatkovali da za vratima nisu bila dva džaka. U tim džakovima bili Dunov i Tisa, pa ja mamuzama od rogoze zapnem, razdereć džakove. Dunov i Tisa se razliju i potope svatove i odnesu i moju pripovijetku. Još i danas je nosi mutna voda.